

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Nya regler implementeras

—

**En studie av upplysningar kring ersättning
till ledande befattningshavare**

Magisteruppsats i företagsekonomi
Extern redovisning och Företagsanalys
Vårterminen 2008
Handledare: Pernilla Lundqvist
Jan Marton
Författare: Lina Mattsson
Camilla Unger

Förord

Denna magisteruppsats har tagit sin form på Handelshögskolan i Göteborg under våren 2008. Det har varit 10 intensiva veckor med många intressanta och utvecklande reflektioner. Vi vill rikta ett stort tack till våra handledare Pernilla Lundqvist och Jan Marton för att de stöttat oss under processen med vår magisteruppsats, kommit med bra kritik och hjälpt oss hitta spåret igen när vi gått vilse. Vi vill även rikta ett stort tack till de opponenter som gjort sin röst hörd. Respondenterna, vars tankar och åsikter ligger till grund för stora delar av uppsatsen, har tillfört bra och ovärderlig kunskap kring ämnet. Stort tack!

Göteborg maj 2008

Lina Mattsson

Camilla Unger

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Externredovisning och företagsanalys, Magisteruppsats, VT2008.

Författare: Lina Mattsson och Camilla Unger

Handledare: Pernilla Lundqvist och Jan Marton

Titel: Nya regler implementeras – en studie av upplysningar kring ersättning till ledande befattningshavare

Nyckelord

Implementering, tilläggsupplysningar, ersättning till ledande befattningshavare

Bakgrund och problem

Redovisningen har under den senaste tiden haft en stark utveckling och har därigenom blivit allt mer komplex. Komplexiteten innebär att reglerna blir svåra att tillämpa och implementeringen blir svår. Införande av nya redovisningsregler innebär förändringar för företagen och detta ställer krav på att företagen håller sig uppdaterade.

Syfte

Syftet med uppsatsen är att studera hur företag implementerar nya regler i sin verksamhet och hur processen kring att hålla sig uppdaterad går till. Författarna avser att undersöka vad de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§, rörande utökad upplysning för ersättning till ledande befattningshavare, innebär för företagen och om det varit några problem att tolka reglerna och framställa informationen i årsredovisningarna.

Avgränsningar

Avgränsning har gjorts till implementering av nya regler som rör tilläggsupplysningar. Vad gäller specifika regler har avgränsning gjorts till nya regler i Årsredovisningslagen rörande upplysningar om ersättning till ledande befattningshavare.

Metod

Uppsatsen bygger på en kvalitativ metod. Datainsamling har skett främst genom intervjuer med nio bolag, varav fem är noterade och fyra onoterade. Informationen i den teoretiska referensramen är hämtad från böcker och vetenskapliga artiklar.

Resultat och slutsatser

Redovisning är ett komplext område som präglas av ständiga förändringar. Det är svårt för bolagen att hålla sig uppdaterade. Noterade bolag har bättre rutiner vid implementeringen och når också lagkraven i högre utsträckning.

Förslag till fortsatt forskning

Då de nya reglerna i ÅRL är relativt nya kan vår studie göras om om några år för att se om bolagen blivit bättre på att upplysa om ersättning till ledande befattningshavare. Ett annat förslag är att undersöka om användarna av årsredovisningar tycker att det är för mycket information i dagens årsredovisningar.

Förkortningar

EG	Europeiska gemenskapen
EU	Europeiska unionen
IAS	International Accounting Standards
IFAC	International Federation of Accountants
IFRS	International Financial Reporting Standards
NBK	Näringslivets Börskommitté
ÅRL	Årsredovisningslag 1995:1554

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Bakgrund	6
1.2	Problemdiskussion	7
1.3	Frågeställning	8
1.4	Syfte	8
1.5	Avgränsningar	8
1.6	Disposition	8
2	Metod	10
2.1	Val av metod	10
2.2	Val av företag och respondenter	10
2.3	Datainsamling	11
2.4	Analys av data	12
2.5	Generaliserbarhet	13
2.6	Källkritik	13
3	Teoretisk referensram	14
3.1	Implementering av nya redovisningsregler	14
3.1.1	Komplexitet inom redovisningsområdet	15
3.1.2	Institutionell teori	16
3.2	Informationsgivning	17
3.2.1	Redovisningsinformation	17
3.2.2	Kvalitativa egenskaper	18
3.3	Reglering	19
3.3.1	Redovisningsteori	19
3.3.2	Upplysningar	20
3.3.3	Nya regler i ÅRL	21
4	Empiri	24
4.1	Sammanställning av intervjuer	24
4.1.1	Implementering av nya redovisningsregler	24
4.1.2	Upplysningar i årsredovisning	26
4.1.3	ÅRL 5 kap. 20§ och 22§	28
4.2	Sammanställning av undersökning av årsredovisningar	30
5	Analys	33
5.1	Implementering av nya redovisningsregler	33
5.2	Upplysningar i årsredovisning	35
5.3	ÅRL 5 kap. 20§ och 22§	36
6	Slutsats	39
6.1	Implementering av nya redovisningsregler	39
6.2	Upplysningar i årsredovisning	39
6.3	ÅRL 5 kap. 20§ och 22§	39
6.4	Svar på frågeställning	40
6.5	Förslag till fortsatta studier	40

Källförteckning	41
Böcker	41
Vetenskapliga artiklar	42
Lagrum.....	42
Publicerade källor.....	42
Elektroniska källor	43
Årsredovisningar	43
Bilaga 1	44
Bilaga 2	45

1 Inledning

Detta inledande kapitel ger en bakgrundsbeskrivning till vårt valda undersökningsområde följt av en problemdiskussion. Vi presenterar uppsatsens frågeställning och syfte. Här presenteras även de avgränsningar vi gjort samt uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrund

Redovisning handlar om resultatberäkning genom att beräkna vinst och att förse olika intressenter med information. Redovisningen har historiskt sett utvecklats och ökat väsentligt när det gäller informationsrapportering. Ökningen har skett framför allt i notsystem och utanför det juridiskt reglerade redovisningssystemet. Att företagen avger mer information grundas på att samhället går mot ett allt mer modernt informationssamhälle (Artsberg, 2005).

Ekonomiska beslut tas genom underlag från redovisningen. För att en ekonomi ska fungera väl krävs ett väl fungerande redovisningssystem. Beroende på hur ekonomin ser ut skiftar även fokus på krav inom redovisningen. Ett resultat av detta blir att redovisningen ändras och utvecklas i takt med att ekonomin förändras. Den senaste tidens globala interaktion av ekonomin har gjort att redovisningen har gått mot att bli allt mer internationell. På grund av redovisningens betydelse för ekonomin har i princip alla länder sett över och infört någon form av reglering för redovisning. För vissa företag innebär det att de gått från att ha ett relativt nationellt baserat regelsystem till att gå mot ett allt mer internationaliserat regelsystem. Med detta ökar även komplexiteten i reglerna (Johansson et al, 2006).

Den 1 januari 2005 blev det internationella redovisningsregelverket IAS/IFRS obligatoriskt för svenska börsnoterade företag genom ett beslut av EU. Regelverket och dess standarder är obligatoriskt i koncernredovisningen. För svenska moderbolag innebär det att även den juridiska personen, moderbolaget, berörs av regelverket. Alla noterade företag kan frivilligt välja att tillämpa reglerna i koncernredovisningen. Syftet med de internationella redovisningsstandarderna är att skapa en harmonisering av redovisningen vilket i sin tur ska leda till ökad jämförbarhet mellan redovisningen i olika delar av världen. Harmoniseringen innebär att alltmer lika redovisningsprinciper kommer att användas av noterade företag på dominerande börser över hela världen. Redovisningen har förändrats genom att till exempel tillgångar ska redovisas till verkligt värde istället för anskaffningsvärde och att det ställs ökade krav på tilläggsupplysningar. Förändring har skett i många standarder de senaste åren och omfattande förändringar kommer även att ske i framtiden. Målsättningen med vissa förändringar av reglerna har varit att minska alternativa redovisningsmetoder. Jämförbarheten förbättras genom färre alternativ vilket enligt de kvalitativa egenskaperna kännetecknar en bra redovisning (Sundgren et al, 2007). Det största skälet till att harmonisera redovisningen är att de globala kapitalmarknaderna kräver jämförbar redovisning (Artsberg, 2005). Införandet av IFRS i Europa är en av de största enskilda händelserna som skett inom redovisningsområdet och har medfört att redovisningen har gått till att bli principbaserad (Marton, 2007).

1.2 Problemdiskussion

Redovisningsområdet kännetecknas av en stark utveckling och redovisningen har därmed blivit mer komplex. Det medför att det ställs högre krav på att företagen och dess intressenter följer med i utvecklingen och håller sig uppdaterade på vad som sker inom lagstiftning och normgivning (Johansson, 2005). Peter Clemetson tycker att redovisningsregler och skatteregler har blivit krångligare än tidigare och detta beror bland annat på att företagen idag har fler internationella relationer. Ett resultat av att redovisningen är så komplex blir att företagen inte själva har den kunskap som krävs eller inte tid att sätta sig in i alla regelverk (Precht, 2007).

För Sverige har införandet av IFRS inneburit problem och övergången har varit komplicerad. Ett stort problem har varit den svenska kopplingen mellan beskattning och externredovisning. Traditionellt sett har Sverige haft en stark koppling och det har varit samma regler i redovisningen som i skattesystemet (Johansson et al, 2006). Sverige har ett regelsystem där lagar sätter ramen och detaljerade regler finns i rekommendationer och kompletterande normgivning. För Sveriges del innebär IFRS att noterade koncerner ska följa regelverket i sin koncernredovisning och för onoterade koncerner är det tillåtet att frivilligt använda sig av IFRS. Det är dock ej tillåtet att använda sig av IFRS i juridisk person på grund av den koppling som finns mellan beskattning och redovisning (Marton et al, 2008).

Att företagens redovisning blir allt mer komplicerad innebär att redovisningsreglerna blir svåra och komplexa att implementera och tillämpningen hos företagen blir svår. Det blir svårt att ta till sig alla förändringar och redovisningen blir svårhanterlig (Edenhammar, 2004). Majoriteten av de bolag som gick över till IFRS vid införandet 2005 påpekade att de inte skulle valt övergången själva om det inte hade krävts. Detta på grund av att övergången varit kostsam, komplex och arbetsam (Jermakowicz, Gornik-Tomaszewski, 2006). Införande av nya redovisningsregler innebär stora förändringar för företagen. Det är inte tillfälligt att implementeringsprocessen är svår, IAS/IFRS regelverket uppdateras, befintliga standarder uppdateras och nya kommer till. Det är därför oerhört viktigt för företagen att hålla sig uppdaterade och att fortlöpande utbildning sker (Buisman, 2006).

Även svensk lagstiftning följs av uppdateringar. Årsredovisningslagen (ÅRL) kom 1 juli 2006 med nya bestämmelser gällande ersättning till ledande befattningshavare i publika aktiebolag. De nya reglerna har fått skarp kritik och FAR SRS¹ föreslår en lagändring och ett förtydligande för reglerna. Kritiken har riktats mot att det bland annat är svårt att identifiera de ledande befattningshavare som omfattas av de nya reglerna och tolkningen har inte ansetts vara helt enkel (Janzon et al, 2008).

¹ Branschorganisation för revisorer och rådgivare

1.3 Frågeställning

Genom ovanstående resonemang ställer vi oss följande fråga:

- Hur går företag tillväga för att hålla sig uppdaterade på redovisningsområdet och implementera nyheter?

För att exemplifiera implementeringsprocessen har vi valt att titta på de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ rörande upplysning om ersättning till ledande befattningshavare.

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att studera hur företag implementerar nya regler i sin verksamhet och hur processen kring att hålla sig uppdaterad går till. Författarna avser att undersöka vad de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§, rörande utökad upplysning för publika bolag för ersättning till ledande befattningshavare, inneburit för företagen och om det varit några problem att tolka reglerna och framställa informationen i företagens respektive årsredovisning. Genom de intervjuer som genomförts försöker författarna förklara och analysera eventuella orsaker till skillnader i företagens presentationer när det gäller upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare i respektive bolags årsredovisning.

1.5 Avgränsningar

Vi har valt att angripa frågeställningen genom att avgränsa ämnet till att undersöka implementering av nya regler vid tilläggsupplysningar. För Sveriges del har det bland annat inneburit nya regler i ÅRL från 1 juli 2006 som vi valt att studera mer ingående. Avgränsningen har gjorts till de nya svenska reglerna som återfinns i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§. Detta har med automatik gjort att uppsatsens fokus ligger på publika aktiebolag vilka berörs av de nya reglerna. För att visa om det finns någon diskrepans mellan olika bolag, vilka beskrivs mer noggrant i metodkapitlet, har vi valt att avgränsa till företag som är onoterade eller företag som är noterade på Stockholmsbörsens Small Cap-lista. Vi har valt att exkludera de IAS/IFRS standarder som berör upplysningar kring ersättning till ledande befattningshavare.

1.6 Disposition

Kapitel 1 – Inledning

Här tas bakgrund till uppsatsen upp och problemområdet presenteras. Redogörelse ges för uppsatsens frågeställning och syfte samt de avgränsningar som gjorts.

Kapitel 2 – Metod

I metodkapitlet presenteras de metodval som gjorts, detta för att läsaren ska kunna bilda sig en uppfattning om trovärdigheten. I kapitlet presenteras också de effekter metodvalen kan ha haft på uppsatsen.

Kapitel 3 – Teoretisk referensram

I den teoretiska referensramen presenteras den teori som ligger till grund för uppsatsens analys och slutsats. I referensramen beskrivs bland annat implementering av redovisningsregler, informationsgivning och reglering.

Kapitel 4 – Empiri

Empirikapitlet innehåller en sammanställning av de intervjuer som gjorts samt resultatet av genomgången av årsredovisningar.

Kapitel 5 – Analys

I detta kapitel ställs empirin mot den teoretiska referensramen för att finna förklaringar till det empiriska materialet.

Kapitel 6 – Slutsats

I kapitlet presenteras de slutsatser som kan dras av studien. Slutligen besvaras här den frågeställning som presenterats inledningsvis följt av förslag till fortsatta studier.

2 Metod

I metodkapitlet presenteras och förklaras de metodval författarna gjort. Redogörelse görs för val av företag och respondenter, datainsamling, analys av data och generaliserbarhet. Diskussion förs kring eventuella effekter valen fått på studiens resultat. Kapitlet avslutas med källkritik.

2.1 Val av metod

Då studien syftar till att förstå företags processer vid implementering av nya redovisningsregler bygger en stor del av uppsatsens empiriska information på kvalitativa intervjuer. Arbetet har kännetecknats av en kvalitativ metod. Denna metod passar bra då undersökningens syfte är att beskriva och förstå, men också då sammanhang och strukturer ska utredas. Kvalitativa studier kännetecknas av flexibel planering och ett nära förhållande mellan forskaren och informationskällan (Holme och Solvang, 1997).

Undersökningen bygger till största delen på intervjuer med nio bolag som alla omfattas av de nya reglerna angående upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare som infördes i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ den 1 juli 2006. Intervjuerna har behandlat implementering av nya redovisningsregler, upplysningar samt de nya reglerna i ÅRL. Tanken med att undersöka de nya lagkravens införande är att kunna titta på ett specifikt fall då vi utreder processen med implementering av nya regler. Att just reglerna om ersättningar till ledande befattningshavare valdes beror på att de är aktuella, för bolag med kalenderår som räkenskapsår är årsredovisningarna för 2007 första gången reglerna tillämpas, samt att de fått kritik för att vara svårtolkade.

För att se om det varit något problem för företagen med de nya reglerna i ÅRL har vi undersökt 40 årsredovisningar. Även denna del av uppsatsen har skett i form av en kvalitativ studie. Syftet har varit att undersöka hur bolag praktiskt har hanterat presentationen av information kring ersättningar till ledande befattningshavare samt att undersöka om det finns någon skillnad mellan hur olika bolag har gjort och i så fall hur stor denna skillnad är.

2.2 Val av företag och respondenter

Studien omfattar publika bolag vilka berörs av de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§. Målsättningen var att få intervjuer med tio företag, tyvärr fick ett av bolagen förhinder sent i uppsatsprocessen och det fanns ingen möjlighet att intervjua något annat företag. För att få diversifiering har vi intervjuat fyra onoterade företag och fem noterade företag på Stockholmsbörsens Small Cap-lista för att se om det föreligger någon skillnad dem emellan. Den del av undersökningen där vi granskat årsredovisningar har skett efter samma uppdelning, det vill säga vi har gått igenom 40 årsredovisningar varav 20 från bolag på Small Cap och 20 från publika onoterade bolag. Av de 40 årsredovisningarna utgör nio årsredovisningar de bolag som intervjuats.

Då besöksintervjuer allmänt innebär bättre tillförlitlighet än telefonintervjuer (Jacobsen, 2002) har vi gjort ett geografiskt urval och försökt att hitta respondenter i Göteborgstrakten för att ha möjlighet att göra besöksintervjuer. Göteborgsbolagen har lokaliserats genom en genomgång av de bolag som finns på Aktietorget (onoterade bolag) respektive Small Cap (noterade bolag). Därefter fann vi att många av bolagen ännu inte gett ut sina årsredovisningar för år 2007 varpå dessa bolag inte var aktuella för studien.

Av de Göteborgsbolag som publicerat sina årsredovisningar senast 20 april har samtliga kontaktats med förfrågan om att ställa upp på en intervju. När det gäller de onoterade bolagen var Göteborgsurvalet så litet att vi istället gått igenom hela aktielistan på Aktietorget och sedan kontaktat alla bolag som utgivit sina årsredovisningar för 2007 (oavsett geografiskt läge) senast den 20 april 2008.

Av de bolag som har kontaktats har många avböjt att ställa upp för intervju på grund av tidsbrist. Några av de kontaktade bolagen har outsourcat sin ekonomifunktion, dessa företag har författarna uteslutit från sin lista över tänkbara respondenter. Med de bolag som finns placerade utanför Göteborg har telefonintervjuer hållits.

Vårt val av respondenter i undersökningen är de som har huvudansvaret för redovisningen alternativt ansvaret för årsredovisningen i de valda företagen.

Vad gäller de bolag som valts ut för granskning av årsredovisningar består dessa av 20 onoterade bolag och 20 noterade bolag. Av de bolag som finns på Aktietorget lista hade 21 bolag publicerat sina årsredovisningar senast den 20 april. Av dessa hade ett bolag inga anställda under året och VD hade arbetat på konsultbasis varpå detta bolag exkluderades. Av de årsredovisningar från noterade bolag är 10 från de bolag som kontaktats för intervju, det vill säga de är belägna i Göteborgstrakten. De övriga 10 bolagen har slumpats fram.

2.3 Datainsamling

Informationen i vår studie bygger till största del på intervjuer. I möjligaste mån har vi eftersträvat att dessa intervjuer ska vara av besökskaraktär, detta för att få ut så mycket information som möjligt under samtalen. Enligt Jacobsen (2002) får man ett mer givande och öppet samtal då man väljer besöksintervju framför telefonintervju och intervjuobjektet tenderar att lättare tala om känsliga ämnen då intervjun sker öga mot öga. Intervjuerna har skett efter en intervjumall (se bilaga 1) med ett antal bredare frågor med stor möjlighet till följdfrågor anpassade efter den unika situationen. Respondenterna har tagit del av frågorna i god tid innan intervjuerna för att bättre kunna förbereda sig. Det bör nämnas att även besöksintervjuer har vissa nackdelar, det finns till exempel viss risk för intervjuareffekt, det vill säga intervjuarens närvaro påverkar resultatet (Jacobsen, 2002).

Vid intervjutillfällena har båda författarna medverkat, detta för att bättre kunna läsa av situationen och ställa följdfrågor. Samtliga intervjuer har ljudinspelats och anteckningar har förts av båda författarna. Fördelen med att ha intervjuerna ljudinspelade har varit att författarna kunnat gå tillbaka och lyssna igen då det uppstått oklarheter under arbetet med empiri- och analyskapitlet. Det bör dock påpekas att,

enligt Patel och Davidsson (2003), inspelning av en intervju kan påverka de svar man får och intervjuobjektet talar inte alltid lika spontant vid inspelning som utan.

Efter intervjuerna har författarna sammanfattat sina anteckningar. Därefter har vi tillsammans gått igenom sammanfattningen samtidigt som vi lyssnat på inspelningen och korrigerat eventuella luckor och felaktigheter samt skrivit till uppgifter vi missat i anteckningarna. Författarna har lyssnat på alla intervjuer minst en gång i efterhand. När informationen från intervjuerna skrivits ner har anteckningarna omstrukturerats för att passa vår intervjuguide. Detta har bidragit till att ointressant och oväsentligt material har tagits bort samt att materialet varit mer lätthanterligt vid arbetet med analysen. För att minimera risken för feltolkningar har intervjuanteckningarna efter det att de skrivits rent skickats till respondenten som har fått läsa igenom och ändra om något varit fel. Det var dock bara en respondent som ändrade i intervjumaterialet.

För att se hur bolag praktiskt löst de ökade upplysningskraven i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ har 40 årsredovisningar granskats. Årsredovisningarna har hämtats i elektronisk form från företagets hemsidor. För att kunna bedöma om bolagen lever upp till de krav som ställs i lagtexten har författarna utgått från lagtexten vid granskningen. Vi vill göra läsaren uppmärksam på att det är författarnas tolkning om rätt eller fel som ligger till grund för granskningen.

Den information som ligger till grund för referensramen är hämtad från artiklar genom Göteborgs universitetsbiblioteks sökmotor samt litteratur som berör redovisningsnormer och teorier gällande redovisning och företags/människors agerande vid implementering av nya regler och ändrade principer.

2.4 Analys av data

Det finns vid kvalitativa studier ingen mall att följa när det gäller analys av data. Det finns inte heller någon direkt ordning att följa under arbetets gång. Den kvalitativa studien kännetecknas dock av tre steg; insamling av data, analys av data och tolkning av datamaterialet (Trost, 2005). Arbetet med databearbetning har i den här uppsatsen börjat med insamlandet som skett främst via kvalitativa intervjuer men även i form av granskning av årsredovisningar.

Analys och tolkning av datamaterialet har skett i omgångar, dels vid intervjutillfällena eller i anslutning till dem och dels vid bearbetningen av det empiriska materialet. Författarna upplever att en stor del av analysen var färdig redan innan den skrevs ner. Att vi varit två intervjuare och har tagit in olika intryck och lagt märke till olika saker under intervjuerna har bidragit till en aktiv diskussion (analys) oss emellan. Slutligen har författarna tolkat det empiriska materialet med hjälp av den teori som presenteras i kapitel 3 för att med hjälp av befintliga teorier kunna förstå och förklara varför bolagen svarat som de gjort under intervjuerna.

2.5 Generaliserbarhet

Uppsatsen baseras på intervjuer med nio företag samt granskning av 40 företags årsredovisningar. På grund av studiens storlek kan vi inte räkna med ett generaliserande resultat. Huvudsyftet med uppsatsen är dock inte att generalisera utan att skapa en förståelse för hur processen att ta till sig och implementera nya regler och normer ser ut samt vilka problem som kan uppkomma vid tolkning och implementering av exempelvis ny lagtext.

2.6 Källkritik

Enligt Holme och Solvang (1997) är det viktigt för uppsatsen trovärdighet att undersöka källans ursprung. Uppsatsförfattarna har vid uppsatsarbetet haft målsättningen att inta ett objektivt och kritiskt förhållningssätt.

De vetenskapliga artiklar som ligger till grund för studiens teorikapitel har främst hämtats från databasen *Business Source Premier* och anses vara vetenskapliga och tillförlitliga. Urvalet av artiklar har bland annat grundats på dess relevans och målsättningen har varit att artiklarna ska vara aktuella. Då flera av dessa artiklar även är refererad i flera av de böcker som ligger till grund för uppsatsen anser uppsatsförfattarna stärker tillförlitligheten. Övriga artiklar har hämtats från *FAR Komplet*t och har inget vetenskapligt stöd och kan därför inte ses fullt så tillförlitliga ur ett objektivt perspektiv. Dessa artiklar är dock skrivna av personer insatta i redovisning och dess förhållningssätt, varpå dessa artiklar kan anses relevanta. Dessa artiklar visar på den debatt som förts inom redovisningsområdet i Sverige.

Det material som ligger till grund för uppsatsens empiri är i första hand det material som framkommit under intervjuerna. Då intervjufrågorna skickats ut till respondenterna innan intervjun genomfördes kan det ha medfört att svaren är mer tillrättalagda än om respondenten skulle svarat impulsivt. Eftersom ljudinspelning skett kan det som tidigare nämnts verka på ett hämmande sätt då den intervjuade personen inte svarar helt uppriktigt eller inte berättar hela sanningen. Medvetenhet finns att viss information kan ha gått förlorad. Då de flesta respondenter önskade vara anonyma kan det ha haft positiv påverkan på svaren och respondenterna kan av denna anledning ha varit mer öppna i sina svar.

Det material som ligger till grund för sammanställning och jämförelse av upplysningar i not i 40 företag är företagens presentation i respektive årsredovisning. Då informationen ska följa fastställda redovisningsregler och har reviderats av revisorer anser vi materialet tillförlitligt.

3 Teoretisk referensram

I detta kapitel presenteras kopplingen mellan redovisning, informationsgivning och reglering som har anknytning till studien. Den teoretiska referensramen kommer att användas vid analysen av det empiriska materialet.

3.1 Implementering av nya redovisningsregler

Som nämndes inledningsvis i uppsatsen så kännetecknas redovisning av att vara ett område vilket med jämna mellanrum uppdateras eller nya regler kommer till. Redovisningen kännetecknas av en dynamisk process och utvecklingen sker i takt med hur ekonomin utvecklas. En grundtanke med reglering är att det är effektivare än en självreglering. I Sverige har regleringen utgjorts av lagar som stiftats av staten men även av kompletterande normgivning bestående av organ med experter. Redovisningen har gått mot mer ekonomisk integration och utvecklingen går mot allt mer internationell harmonisering. Ett led i den internationella harmoniseringen är införandet av IFRS (Johansson et al, 2006).

Jermakowicz och Gornik-Tomaszewski har studerat hur implementeringen av IFRS fungerat utifrån bolagens synvinkel. Författarna har listat flera hinder, vilka bolagen själva observerat, som legat i vägen för en lyckad implementering av det nya regelverket. Ett av de största hinder författarna observerat är regelverkets komplexitet vilket bidragit till höga kostnader och mycket arbete. Olika tolkningar av regelverket samt avsaknad av vägledning är andra hinder för lyckad implementering av IFRS. Avsaknad av kunskap om det nya regelverket hos anställda och revisorer samt svårigheter att förändra tankesättet hos ekonomipersonalen är ytterligare hinder författarna observerat. Författarna menar att de hinder och svårigheter som framkommit i deras studie även kan vara viktiga för andra regel- och normsättare runt om i världen (Jermakowicz, Gornik-Tomaszewski, 2006).

International Federation of Accountants (IFAC) genomförde 2004 en studie där resultatet visar på vissa svårigheter i samband med införandet av IAS/IFRS. Svårigheterna var bland annat att strukturen och komplexiteten i regelverket. En förutsättning är att reglernas utformning måste ha setts över av reglerarna. Implementeringen i mindre bolag kan vara svår på grund av kunskapsbrist hos ansvariga vid implementering. Studien visade även att det kan finnas brist på kunskap bland företagen på förståelse för vad konvergens egentligen innebär (FAR INFO, 10/2004).

Ett vanligt implementeringsproblem enligt Sannerstedt är att politiska beslut oftast inte genomförs som beslutsfattarna tänkt sig. I enskilda fall kan besluten som fattats och reglerna som införts ha en mindre bra formulering eller få oönskade resultat. I sådana fall där yrkesprofessionen med en betydande yrkeskunskap ska genomföra politiskt tagna beslut kan det vara olämpligt att politikerna med en alltför stor precisering tar ställning i frågor som egentligen hade lämpat sig bättre för professionen. Sannerstedt menar även att man alltid kan räkna med en inlärningsprocess vid anpassningen till nya krav som ställts (Sannerstedt, 2001).

3.1.1 Komplexitet² inom redovisningsområdet

Falkman menar att för att redovisningen ska bli så rättvisande som möjligt skulle den utgå från den enskilda verksamheten. En sådan redovisning skulle dock minska jämförbarheten varför normsättare istället valt att harmonisera redovisningsregler. En avvägning görs alltså mellan hur jämförbar informationen är och hur rättvisande den är. För att en redovisningsrekommendation ska kunna användas av alla verksamhetstyper får den inte vara allt för detaljerad. Det finns därför ramar som ger möjlighet till tolkning hur olika redovisningsproblem ska lösas. I de flesta fall hänvisas, i lagstiftning och föreställningsramar, till redovisningsteoretiska komponenter såsom syften, principer och kvalitativa egenskaper. Problemen ligger i att många redovisningsprinciper finns i samma föreställningsram och att enskilda rekommendationer ibland bygger på andra principer än de som finns i föreställningsramen. Falkman menar att ett teoretiskt kaos skapats inom redovisningen på grund av otydlighet vad gäller vilka principer som ska vara gällande. Problem kan uppstå då ett problem kan lösas på flera sätt med hjälp av olika principer tagna från samma föreställningsram (Falkman, 2004).

Cunningham menar att de finansiella rapporterna behöver förbättras vilket kräver engagemang och stöd hos såväl de som fastställer standarder som de som utarbetar de finansiella rapporterna, revisorer och investerare. Den viktigaste funktionen med finansiell rapportering är kommunikationen med investerare. Om implementeringen av nya standarder är svår att följa uppnås inte nyttan hos investerarna. Cunningham menar att redovisningen, på grund av komplexiteten, inte kan fortsätta erbjuda allt åt alla. Investerare måste därför uttala sig om vilken information de behöver för att fatta beslut (Cunningham, 2005).

Edenhammar har en tes om varför redovisningen är komplicerad. En betydande orsak till varför redovisningen har blivit mer komplicerad är att den finansiella verklighet som redovisningen ska beskriva har kommit att bli mer komplicerad. Edenhammar menar att det finns begränsningar för vad redovisningen kan hantera och det är inte en självklarhet att vilka transaktioner som helst kan behandlas. Ställt mot detta är vad användarna av redovisningen klarar av att hantera. Exempel på faktorer som påverkar redovisningen är att koncerner har blivit mer komplicerade, gränsdragningen mellan skulder och eget kapital har suddats ut och redovisningen har att göra med allt mer komplicerade affärsupplägg. Koncernredovisning har blivit komplicerad och det kan vissa gånger vara svårt att se hur det hänger ihop. Minoritetsintressen, intressebolag och joint ventures bidrar till att komplicera redovisningen. Välkända exempel på situationer som varit komplicerade är fallen Enron och Prosolvias. Båda bolagen påverkade redovisningen på ett sätt som vilseledde marknaden. Enron hade ett förlustdrabbat dotterbolag som de presenterade utanför koncernredovisningen och Prosolvias redovisade dotterbolag som intressebolag. Företagens redovisning, den ekonomiska verkligheten och dess transaktioner, blir allt mer och mer komplicerad.

² Med komplexitet avser författarna redovisningen som ett stort sammanhang vilket består av många olika delar med olika egenskaper och att dessa delar är inbördes beroende.

Edenhammars slutsats är att det föreligger ett problem för många att följa med i utvecklingen (Edenhammar, 2004).

3.1.2 Institutionell teori

Ekonomihistorikern och nyinstitutionalisten Douglas North's idé är att institutioner är detsamma som de spelregler som finns i samhället, det vill säga de normer och regler som människor sätter upp för att kunna samverka. Det finns två olika sorters institutioner, formella och informella. De formella institutionerna består av lagar och regler och de informella av värderingar och överenskommelser. Genom att arrangera institutionerna på ett effektivt sätt uppnås samhällstillväxt och samhällsutveckling (Brorström, 1999).

Burns och Scapens definierar en institution som ett resultat av beteenden i en social grupp där ett rutinutfört arbete anses vara att de institutionaliserats. En institution kan även vara en grupp personer som genom deras gemensamma syn har blivit oemottagliga för förändringar. De menar i sin forskning att formell förändring sker genom nya lagar och/eller genom inverkan av starka individer eller grupper medan informell förändring sker genom att till exempel nya rutiner växer fram över tiden. Författarna menar att en lyckad implementering av formell förändring kan komma att kräva nya sätt att tänka vilket annars är det viktigaste vid informella förändringar. Avsaknad av ett nytt tankesätt kan problematisera implementeringen. Om processen med informell förändring hamnar efter den formella förändringen kan oro och motstånd uppstå vilket i sin tur kan leda till att implementeringen misslyckas totalt (Burns, Scapens, 2000).

Enligt Brorström krävs att för att en organisation ska vara effektiv är det optimalt med en kombination av allokativ effektivitet och adaptiv effektivitet. Allokativ effektivitet innebär optimalt resursutnyttjande och uppnås genom ett väl inarbetat arbetssätt. Adaptiv effektivitet innebär förmåga att anpassa organisationen efter nya villkor och omständigheter. Dock kan de två kriterierna för effektivitet motverka varandra. Ett väl inarbetat arbetssätt försvårar en anpassning till nya omständigheter. Tvärtom kan också sägas att en organisation som är ständigt förberedd på nya omständigheter har svårt att arbeta in en rutin vilket är nödvändigt för ett effektivt resursutnyttjande (Brorström, 1999).

För såväl privata som offentliga verksamheter är samhällets institutioner såsom lagar, regelverk och traditioner avgörande för vilka uttryck utvecklingen tar sig. Institutionerna utvecklas bland annat spontant genom olika aktörers samverkan. Skillnad föreligger dock vid lagar och formella regler som skapas efter formella utredningar av politiker. I takt med att denna politiskt styrda aktivitet allt mer omfattar fler områden får de politiskt organiserade institutionerna allt större betydelse. Fördelarna är många med ett stabilt regelsystem eftersom det skapar kontinuitet och aktörerna långsiktigt kan planera och anpassa sin verksamhet. Fahlbeck menar att när ett regelsystem väl etablerats så kan det förväntas att aktörerna allt mer kommer att sträva för att sänka sina kostnader, öka sina vinster och göra den utveckling av verksamhetens egna rutiner som främjar sina egna intressen (Fahlbeck, 2005).

3.2 Informationsgivning

Externredovisningens syfte är att förmedla information om företagets ekonomiska ställning. Informationen som lämnas bör vara användbar som underlag för beslut som tas av olika intressenter. Är informationen redan känd av intressenterna har den endast ett begränsat värde. Redovisningen har därför ett speciellt värde om informationen kan reducera informationsklyftor mellan informationsgivaren, företaget och intressenten (Sundgren, 2007). Generellt gäller att mer information inte nödvändigtvis behöver innebära att informationen är bättre än vid mindre mängd information (Artsberg, 2005).

Enligt Iatridis påverkar bolags storlek och tillväxt både kvaliteten och kvantiteten av bolagens upplysningar. Större bolag med stor tillväxtpotential tenderar att ge mer omfattande upplysningar. Företag är benägna att upplysa om sådan information som rör känsliga redovisningsfrågor, till exempel risker och förändringar i redovisningspolicys, för att försäkra intressenter att bolagets policys följer de redovisningsregler som finns. Författaren menar också att bolag med omfattande upplysningar visar högre vinster (Iatridis, 2008).

En föreställning om upplysningar är att ju mer upplysningar ett bolag har desto mindre blir bolagets kapitalkostnad. Mer upplysningar från bolaget minskar risken för informationsasymmetri mellan bolaget och dess ägare samt mellan bolaget och potentiella investerare. Med minskad informationsasymmetri minskar även risken att bolagets aktier säljs för lägre belopp och således minskar bolagets kostnad för kapital (Leuz, Verrecchia, 2000).

3.2.1 Redovisningsinformation

Från att externredovisningen till en början mest riktade sig mot finansiärer och investerare har intressentgruppen utökats enormt. Målet med redovisningen är att underlätta för ett rationellt beslutsfattande och att eliminera osäkerhet för bedömningar av framtiden. De rationella beslutsfattarna baseras på de personer som har tillräckligt goda kunskaper i ekonomi och redovisning och som är intresserade av att analysera informationen. Det anses finnas en utgångspunkt i de grupper som har ett direkt intresse i företaget och de anses vara de potentiella användarna. Dessa ska kunna förstå och kunna analysera den information som företagen avger. Syftet med redovisningsinformationen är att den ska underlätta för intressenter att göra prognoser på framtiden (Falkman, 2000).

Den information som företagen lämnar i form av tilläggsinformation, utanför resultat- och balansrapport, tenderar att hela tiden öka. Anledningen till detta är som tidigare nämnts utvecklingen mot informationssamhället. En faktor till att tilläggsupplysningarna ökat är att viss information inte går att redovisa genom siffror utan kräver en mer verbal förklaring. Den kompletterande information som företagen lämnar i form av tilläggsupplysningar har utvecklats främst på frivillig basis. För att tvinga företagen att följa med i utvecklingen har det i vissa fall lagstiftats praxis för att bekräfta vad som anses vara god redovisningssed. I andra fall lagstiftas regler som lagstiftaren anser är viktigt ur ett samhällsperspektiv (Artsberg, 2005).

3.2.2 Kvalitativa egenskaper

Redovisningsinformationen ska uppfylla kvalitativa egenskaper för att redovisningen ska nå sitt mål att vara tillförlitlig och relevant (Falkman, 2000). I Redovisningsrådets *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter* hittar man de grundtankar som ska ligga till grund för utformandet av en årsredovisning. Anledningarna till att denna referensram finns är att den ska bidra till enhetlig redovisning, underlätta förståelsen av redovisningsrekommendationer samt att den ska fungera vägledande i de redovisningsfrågor som saknar rekommendationer. I ramverket presenteras de kvalitativa egenskaper som är önskvärda i de finansiella rapporterna. Egenskaperna är relevans, tillförlitlighet, jämförbarhet och begriplighet. Tillsammans anses dessa egenskaper skapa en rättvisande bild (Nilsson, 2005). De kvalitativa egenskaperna ska underlätta förståelsen kring redovisningen och kunskaper om de kvalitativa egenskaperna gör att de val som görs kring redovisningen blir mer välgrundade. Informationen som avges av företagen måste vara relevant och tillförlitlig (Falkman, 2000).

Relevans

Informationen i finansiella rapporter ska vara relevant, det vill säga informationen ska kunna användas för att fatta beslut. För att informationen ska räknas som relevant krävs att den innehåller något som beslutsfattaren inte tidigare visste. Information är också relevant om den minskar osäkerhet kring framtiden samt om informationen kan användas vid uppföljning och kontroll av verksamheten. Till sist ska också informationen vara tidsenlig för att vara relevant, det vill säga informationen får inte komma för sent eller finnas otillgänglig då den behövs (Falkman, 2000).

Tillförlitlighet

Med tillförlitlighet menas att informationen på ett tillförlitligt sätt ska avbilda det som ämnas avbildas. Problem med redovisningens tillförlitlighet uppkommer oftast då något ska mätas och fel uppstår i processen eller att själva mätmetoden är fel. För att stärka tillförlitligheten ska redovisningen vara objektiv och neutral (Marton et al, 2008).

Jämförbarhet

Att informationen ska vara jämförbar innebär att den ska kunna jämföras med tidigare perioder såväl som med andra företag. Jämförbarhet innebär att lika händelser ska presenteras på lika sätt för att intressenter ska veta vilka "spelregler" bolag spelar efter (Smith, 2000).

Begriplighet

Informationen i de finansiella rapporterna måste vara lätt att förstå. För att uppnå egenskapen begriplighet krävs att användarna först identifieras så att bolaget därefter kan framställa informationen på ett sätt som gör den begriplig för användarna (Falkman, 2000). Komplicerad information, som är relevant som beslutsunderlag, får dock inte utelämnas av det skäl att den för användare är svår att förstå (IASB, 2007).

Rättvisande/korrekt bild

Att återge ett bolags finansiella ställning korrekt eller med en rättvisande bild uppnås genom att den finansiella rapporten ges de kvalitativa egenskaperna som nämnts ovan samt att rapporten upprättats med hjälp av tillämpliga redovisningsstandarder (IASB, 2007).

3.3 Reglering

Då information som inte är reglerad gjort det svårt för företagens intressenter att göra tillfredsställande bedömningar av företagen har det medfört att intressenterna krävt någon form av reglering av redovisningsområdet. Det har införts lagstiftning på området och rekommendationer utvecklats. Syftet med regleringen är att återskapa förtroendet för företagen och för att göra det anses det vara nödvändigt att säkerställa informationsgivningen i samband med företagens externredovisning (Falkman, 2000).

Samtliga länder i världen har någon form av reglering när det gäller redovisning. Motivet är att det anses vara samhällsekonomiskt lönsamt att reglera eftersom det totalt sett kostar mindre att ha en reglerad redovisning än att inte ha det. Kostnaden skulle bli hög genom att företagens intressenter skulle behöva satsa stora resurser på att definiera vilken redovisning de vill ha. Lösningen har varit att reglerare istället definierar de olika reglerna. Det skapas då ett system som kanske inte är det bästa i ett enskilt fall men som sparar stora resurser för den enskilde intressenten. Att reglering är lönsamt för intressenterna behöver inte innebära att det är lönsamt för det specifika företaget. Regleringen sätter upp ett minimikrav på att företag presenterar den redovisning som intressenterna har nytta av. Slutsatsen av detta är att företaget står för kostnaden medan intressenterna får del av nyttan. I ett större perspektiv så innebär det att den totala nyttan för samhället överstiger den totala kostnaden. Det är oerhört viktigt för reglerare att avväga regleringens nytta och kostnad (Johansson et al, 2006).

De lagar som reglerar redovisningen för näringslivet i Sverige är bland annat bokföringslagen, aktiebolagslagen och årsredovisningslagen. Då lagreglering ofta inte är tillräckligt detaljerad har det kommit att utvecklas ett stort antal rekommendationer i Sverige för redovisningen. Tillsammans utgör lagarna och rekommendationerna ett slags ramverk för redovisningsområdet (Falkman, 2000). Svenska redovisningsregler står inför stora förändringar. Utvecklingen går mot att rekommendationer ökar allt mer i betydelse vilka backas upp av rättssystemet. För att markera att det inte råder någon frivillighet vid tillämpning håller rekommendationerna på att byta namn till standarder. Utveckling sker även av olika regelsystem för olika grupper av företag och syften. Syftet är att kombinera dynamiken i privat reglering med rättslig reglering (Johansson et al, 2006).

3.3.1 Redovisningsteori

Redovisningsteori är en av flera faktorer som påverkar regleringen av redovisningen. Redovisningsteori anses vara relativt oduglig om den inte kan användas som en del inom normeringsprocessen i externredovisning. Det finns ett tydligt sammanhang mellan innehållet i teorin och normering. Kopplingen gör att redovisningsteorin

fastställer regleringens innehåll. Viktigt att poängtera är dock att ingen teori förklarar praxis. Detta betyder att redovisningsteorin bygger på regleringens syfte och inte vad som är redovisningens syfte. Ett teoretiskt dilemma är att normgivande organ varit delaktiga i teoriutvecklingen både som intressenter och som finansiärer (Falkman, 2000). Redovisningsteori handlar om redovisningslösningar och en teori beskriver och förklarar verkligheten (Artsberg, 2005).

Den dominerande redovisningsteorin används som en viktig del i normeringsprocessen för att bland annat underlätta harmoniseringsprocessen inom redovisningsområdet. Det finns flera redovisningsteorier och sedan 1900-talet är det i huvudsak en teori som dominerat på grund av att den är starkt kopplad till normeringsprocessen såväl nationellt som internationellt. Genom att använda sig av alternativa teorier kommer ett bättre beslutsfattande att uppstå. Teorierna skiljer sig åt genom att det finns olika krav på publicerad redovisningsinformation. Förståelse är en grundtanke vid utvecklande av redovisningsteorier. Teorier för redovisning kring publicerad redovisningsinformation underlättar processen för en beslutsfattare (Falkman, 2000).

Traditionell teori skiljer sig åt från alternativ teori genom att den alternativa teorin syftar till hur resultatet ska mätas och redovisas. Antingen fokuserar alternativa teorier på att förnya traditionell teori eller att ersätta den. Alla teorier har en sak gemensamt och det är att de syftar till att avgöra vad som ska redovisas i företagens redovisningsrapporter (Falkman, 2000).

3.3.2 Upplysningar

Upplysningar i form av tilläggsinformation finns reglerade både i redovisningsrekommendationer och genom lagstiftning. ÅRL anger de krav på upplysningar som krävs (Artsberg, 2005). Kraven på tilläggsupplysningar kommer dels från egna nationella regler men även från EU:s redovisningsdirektiv. Allmänt förekommande upplysningar i företags årsredovisningar är redovisnings- och värderingsprinciper. Andra exempel på typer av vanligt förekommande upplysningar är not kring personalkostnader och not kring avskrivningar (Johansson et al, 2006). Upplysningar och tilläggsinformation kommer främst utav att samhället går, som nämnts tidigare, mot ett allt mer informationsbaserat samhälle och en annan anledning till upplysningarna är att vissa frågor inte går att lösa värdemässigt och därför inte visas i balans- eller resultaträkning. Lösningen blir då att redogöra för detta i tilläggsupplysningar (Artsberg, 2005).

Upplysningar i årsredovisningen är förknippade med kostnader för bolagen. Kostnaderna hänförs till informationsinsamlande, administration, övervakning, revision och informationsspridning. Många av bolagens upplysningar är tvingande genom att de finns lagstadgade. Utöver dessa lagstadgade upplysningar ger många bolag frivilliga upplysningar. I de fall frivilliga upplysningar ges antas den nytta de ger överstiga den kostnad som krävs (Cooke, 1989). Redovisningsinformationen ska med andra ord ha fördelen att vara användbar ställt mot kostnaderna att ta fram den. Tillförlitlighet och relevans, som nämnts ovan, ställs mot att informationen inte tillåts bli allt för dyr att producera. Det finns en risk för att teoretiskt fulländad redovisning kan ignoreras på grund av att den är för dyr att producera och att inte beslutsfattarna

kan ta till sig informationen på ett bra sätt (Marton et al, 2008). Bolag är ofta snabba med att upplysa om bra information och tenderar att försena förkunnandet av sämre information (Aboody, Kaznik, 2000).

3.3.3 Nya regler i ÅRL

Årsredovisningslagen (ÅRL 1995:1554) gäller i Sverige sedan 1997. ÅRL ersatte kapitel 11 i Aktiebolagslagen. Bakgrunden till den nya lagen var Sveriges inträde i EU som i sin tur krävde anpassning av svensk lagstiftning till EG:s bolagsdirektiv. Sedan 1999 ställs krav på upplysningar om personalens könsfördelning, sjukfrånvaro, löner, ersättningar samt avgångsvederlag till ledande befattningshavare samt tilläggsupplysningar om styrelseledamöter (Nilsson, 2005).

För de bolag som är noterade vid en svensk börs eller en auktoriserad marknadsplats gällde fram till 1 juli 2006, då de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ infördes, Näringslivets Börskommittés (NBK) *Regler angående information om ledande befattningshavares förmåner*. NBK:s regler infördes i syfte att öka förtroendet för näringslivet och innehöll krav på upplysningar om ersättningar och övriga förmåner till styrelsens ordförande, styrelseledamot, koncernchef och VD. Uppgifter skulle lämnas om summan av ersättningar och förmåner, ersättningskomponenter, fast/rörlig del av ersättning samt villkor i avtal om framtida pensioner och avgångsvederlag. Vidare skulle även uppgifter lämnas angående innehav av finansiella instrument, optioner och rättigheter avseende aktiekursrelaterade incitamentsprogram som erhållits under året samt under tidigare år (Näringslivets börskommitté, 2002).

Den 1 juli 2006 infördes nya krav på upplysningar i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ för publika bolag. Reglerna tillämpas för räkenskapsår som börjar 1 juli 2006 eller senare. De nya kraven gäller utökade upplysningar avseende ersättningar till ledande befattningshavare. Upplysningar ska lämnas om sammanlagt belopp av årets löner och andra ersättningar, tantiem och liknande samt pensioner och liknande förmåner till samtliga personer i ledningen. Till ledningen räknas personer i ledningsgruppen eller liknande och chefer direkt underställda VD. För styrelse och VD ska individuella upplysningar lämnas, upplysningar ska även lämnas för före detta styrelseledamöter och före detta VD. För övriga ledande befattningshavare krävs inga individuella upplysningar utan sammanlagda upplysningar lämnas (Edlund och Kyrö, 2007). För exempel på hur presentationen kan se ut se tabell 1 nedan.

De nya reglerna i årsredovisningslagens femte kapitel lyder:

20§ - *Det sammanlagda beloppet av räkenskapsårets löner och andra ersättningar skall anges för var och en av följande grupper:*

1. *1. styrelseledamöter, verkställande direktören och motsvarande befattningshavare, och*
2. *2. anställda som inte omfattas av 1.*

Tantiem och därmed jämställd ersättning till styrelseledamöter, verkställande direktören och motsvarande befattningshavare skall anges särskilt.

I ett publikt aktiebolag skall vid tillämpningen av första och andra styckena samtliga personer i bolagets ledning ingå i den grupp som avses i första stycket 1. Antalet personer i gruppen skall anges. Vidare skall uppgifter om räkenskapsårets löner och andra ersättningar lämnas för var och

en av styrelseledamöterna och för den verkställande direktören. Sådana uppgifter behöver dock inte lämnas för arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Har företaget anställda i flera länder, skall uppgifter som anges i denna paragraf lämnas särskilt för varje land. Lag (2006:565).

22§ - *Uppgift skall lämnas om det sammanlagda beloppet av kostnader och förpliktelser som avser pensioner eller liknande förmåner till styrelseledamöter, verkställande direktören eller motsvarande befattningshavare.*

I ett publikt aktiebolag skall en uppgift som avses i första stycket omfatta även pensioner och liknande förmåner till andra personer i bolagets ledning. Antalet personer som omfattas skall anges. Vidare skall uppgifter lämnas för var och en av styrelseledamöterna och för den verkställande direktören. Sådana uppgifter behöver dock inte lämnas för arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. Lag (2006:565).

De nya bestämmelserna om upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare syftar till att tydliggöra ägarnas inflytande i frågor som rör ersättningar men reglerna syftar även till att öka öppenheten och tydliggöra informationen kring förmånerna. De nya reglerna har föranlett vissa tolkningssvårigheter. Svårigheterna med de nya reglerna är att identifiera vilka personer som omfattas och vilka som ska inräknas i kretsen ledande befattningshavare. Definitionen av vice VD anses vara oklar och det anses att lagstiftningen bör förtydligas. Det anses även att ett förtydligande krävs vad gäller upplysning kring "tidigare styrelseledamot och VD" och att uppgifter endast bör lämnas för de som avgått under året. Kravet som anges i ÅRL på att räkna samman alla ledande befattningshavare i koncernföretag anses vara mer avancerat än vad direktivet beskriver. Därför anses ÅRL:s upplysningskrav leda till information vars värde kan ifrågasättas. Det är dessutom orimligt kostnadskrävande även i enklare koncernstrukturer att sammanställa informationen och därför anser de att upplysningsplikten endast bör omfatta moderbolagets ledningsorgan såsom styrelse, VD och övriga ledamöter i företagens koncernledning men kan även inkludera en total ersättningspost för koncernen och dess dotterbolag för ersättning till ledande befattningshavare (Janzon et al, 2008).

Reglerna i ÅRL har kritiserats av FAR SRS som skickat en hemställan till Justitiedepartementet. Hemställan innehåller krav på förtydligande på av vad som menas med tidigare styrelse och VD, förtydligande av definitionen av vice VD, förtydligande om ersättningar till styrelse och VD ska ske ur funktions- eller personsyn samt krav på borttagande av bestämmelsen rörande upplysning om löner etc. för ledande befattningshavare i samtliga dotterbolag vid upprättandet av koncernredovisningen (FAR SRS INFO, 2/2008).

Nedan följer ett exempel på hur upplysningen angående ersättning till ledande befattningshavare kan se ut. Observera att tabellen bygger på författarnas egna åsikter och att tabellen kan byggas ut med fler ersättningslag respektive individer alternativt minskas med, för bolaget, ej relevanta uppgifter.

	Grundlön/ Styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa
Styrelsens ordförande						
Styrelseledamot AA						
Styrelseledamot BB						
Styrelseledamot CC						
VD						
Vice VD						
Övriga ledande befattningshavare (antal)						

Tabell 1 Exempel på presentation av ersättning till ledande befattningshavare

4 Empiri

I detta kapitel presenteras en sammanställning av resultatet från våra intervjuer samt en kort sammanställning av genomgången av årsredovisningarna.

4.1 Sammanställning av intervjuer

Nedan redogörs för en sammanfattning av de svar och reflektioner vi fått vid intervjuerna med de utvalda respondenterna. Respondenterna utgörs av fyra onoterade publika aktiebolag och fem noterade aktiebolag noterade på Stockholmsbörsens Small Cap-lista. De onoterade bolagen är C-RAD, Eurocon, Empire och Water Jet. De noterade bolagen är Catena, Concordia Maritime, Elanders, Fastighets AB Balder och Sigma. För en presentation av bolagen, se bilaga 2. Då de flesta av respondenterna önskat vara anonyma med sina svar har författarna valt att sammanställa allt material i löpande text med målsättning att ge en samlad bild av intervjumaterialet. Författarna vill göra läsaren uppmärksam på att det är en sammanställning av den information som kommit fram under intervjuerna och att författarnas egna åsikter inte avspeglas i empirikapitlet.

4.1.1 Implementering av nya redovisningsregler

Alla företag som deltagit har under intervjun svarat att främsta källan för att hålla sig uppdaterad är den kontinuerliga kontakten med bolagets revisorer, inte minst under årsredovisningens upprättande. Revisorerna som källa är viktig då dessa ofta har informationen tidigt. Många av de onoterade bolagen tar processen kring nyheter just vid årsredovisningens upprättande. Vissa företag har kontakt med flera olika revisionsbyråer för att på så sätt bilda sig en bra uppfattning om vad företaget bör prioritera och vilka regler som är specifikt implicerbara för deras verksamheter.

De flesta företag går på något seminarium per år och något företag har varit på andra kurser såsom exempelvis hos IREV³. De flesta företagen får information via nyhetsmail dels från respektive leverantör av ekonomisystem men även från andra typer av källor såsom revisionsbyråerna. En av respondenterna anser att det räcker med skatteverkets skattedagar för att hålla sig uppdaterad inom redovisningsområdet och dess regelverk. Några av de noterade bolagen använder sig av IASplus.com⁴ för att hålla sig uppdaterade kring IFRS, de anser emellertid att informationen på dessa sidor många gånger var svår, dels att hitta rätt och dels att konkretisera för den egna verksamheten. Respondenterna tycker ändå att IASplus.com är en viktig källa för att göra sig bekant med nyheter på redovisningsområdet.

Facktidningar är ytterligare en källa till information, tidningar som *Balans* anses vara mycket informativ, *Revisorn informerar* nämndes som en annan bra tidning men den är mer inriktad på skatteregler. Norstedts information, Tholin & Larsson och FAR SRS är andra informationskällor.

³ Utbildningsföretag med kursutbud inom redovisning, affärsutveckling, ekonomistyrning, skatt, juridik och revision.

⁴ Hemsida med nyheter rörande internationell redovisning.

När det gäller hur företagen håller sig uppdaterade har vi märkt en markant skillnad mellan de noterade respektive onoterade bolagen. De noterade bolagen är verkligen måna om att ligga steget före och är gärna bekanta med de nya reglerna till bokslutsarbetet, *”det är oftast så mycket att göra då ändå”* och *”vi vill inte få några stora kallduschar i slutet av bokslutsprocessen”* var några av kommentarerna. Något av de noterade bolagen uppgav att de tillsammans med revisorerna gör en fördjupad analys i god tid innan bokslutsprocessen för att i god tid kunna förbereda sig. De flesta noterade företagen vill gärna börja implementera reglerna ett år tidigare för att vara redo när reglerna väl gäller och börjar med omräkningen av föregående års siffror i god tid innan bokslutsprocessen.

De onoterade bolagen tar mycket av processen i slutskedet av bokslutsprocessen. Revisorn påpekar att vissa saker bör rättas till och bolaget verkställer. Viljan finns även hos vissa av de onoterade bolagen och ett fåtal nämnde att de håller på att se över var de bäst kan vända sig för att hålla sig uppdaterade och att de i fortsättningen har som målsättning att ligga i framkant, för att minska risken att missa viktig information, och vara relativt bekant med nyheterna när de väl ska presenteras i kvartalsrapporter och årsredovisningar.

Några av respondenterna lyfte fram att eftersom det är så otroligt mycket regler som ska hållas reda på och fler och fler produkter gällande företagets redovisning som företagen ska presentera så hämmar det ibland företagen att ligga steget före.

De noterade bolagen verkar ha mer utvecklade rutiner och i samband med implementering av nyheter sätter sig olika personer från bolagen ner och konkretiserar vad de nya reglerna innebär för deras verksamhet, eftersom svängrummet är relativt stort inom IFRS, och vilka effekter det blir på redovisningen om företaget väljer att redovisa på ett eller annat sätt. I vissa frågor tar bolagen hjälp externt av experter för att få deras infallsvinklar på eventuella frågeställningar. När bolaget sedan utforskat vad det nya regelverket innebär framställer de en skriftlig instruktion som i vissa fall går igenom i något slag av möte eller så skickas instruktionen ut till berörda parter i organisationen.

De flesta bolagen, noterade som onoterade, upplever att implementeringsprocessen är relativt enkel. Flera av bolagen har en liten och tajt organisation, annan platt osv. Vissa problem kan uppstå om bolaget har dotterbolag som inte är så insatta i IFRS, då tar det längre tid innan implementeringsprocessen är klar. Ett bolag angav att deras bransch har ett sätt att redovisa på och att det sättet underlättade övergången till IFRS. Samma bolag har även märkt att nya regler som implementeras inte har varit så svåra att införa då bolagets bransch vid flertalet tillfällen redan redovisat på frivillig basis enligt nyheterna.

Beslut om att införa nya regler är i regel inget som företaget själv kan välja eller inte. Många regler är tvingande och beslut om hur de ska implementeras tas i samråd med styrelse, VD och ekonomifunktion såsom koncernredovisningschef, redovisningschef och ekonomichef. Implementering av nyheter och regler av frivillig karaktär tas i samråd av samma personer.

4.1.2 Upplysningar i årsredovisning

Respondenterna är rörande överens om att det oftast är för mycket upplysningar. *"Man ser inte skogen för alla träden"*, *"Information overflow"* och *"Information overload"*, är några citat från respondenterna. Någon av respondenterna anser att upplysningskraven är mycket byråkratiska, frågan är vilka som läser informationen och att mycket av informationen skrivs bara för att den ska skrivas. Det finns en risk för att läsaren missar väsentlig information.

Många av respondenterna har upplevt att IFRS-regelverket är komplext och att informationsflödet har blivit allt för stort. För gemene man blev årsredovisningarna sämre genom införandet av IFRS eftersom den syftar till olika sårintressen och har läsaren rätt kompetens finns det mycket information. Det är mycket upplysningar och för läsaren är det svårt att gallra och avgöra vad som är relevant information. Mycket information skrivs endast för sakens skull. Respondenterna är eniga om att fokus på syftet med redovisning har förändrats och en tanke som flera framförde var att det kanske till och med skulle kunna vara aktuellt med en upprensning inom regelverket.

För att underlätta för bolagens intressenter borde årsredovisningarna kunna renodlas lite för att på ett bättre sätt kunna presentera relevant information. Detta mot bakgrund att några respondenter inte tror att det är så många intressenter som förstår vad som faktiskt presenteras i en årsredovisning. Ett förslag vi fått är att företagen kanske till och med skulle presentera olika rapporter beroende på olika intressenter, exempelvis är Skatteverket förmodligen intresserad av en relativt informationsspecifik redovisning medan vissa aktieägare förmodligen inte är intresserad av alla noter i detalj. *"En årsredovisning ska kunna läsas och förstås av vem som helst och där är vi inte idag!"*.

Respondenterna anser att redovisningen och dess presentation är komplex. Som aktieägare har du rätt till information men som ekonom och redovisare är det dock otroligt mycket arbete med att plocka fram och presentera all information på ett bra sätt. För den som är insatt i redovisning är all information relevant och användbar men för de läsare som är mindre insatta är det svårt att se nyttan. Några av de noter som företagen ifrågasätter är noten kring leasing och viss mån även personalnoten med pensionsavsättningar och den aggregerade upplysningen om ersättning till ledande befattningshavare. Personalnoten får även kritik för att det är för mycket information, samma information presenteras på flera olika sätt, det vilseleder och för en läsare kan det i vissa fall leda till dubbelräkning och direkt missvisande information. Noter borde kunna presenteras på ett bättre sätt.

Ingen av de intervjuade bolagen lämnar, i princip, mer information i noterna till de finansiella rapporterna än de upplysningar de är tvingade till enligt lag och regler. Respondenterna är eniga om att informationen i en årsredovisning räcker och att det många gånger är svårt för gemene man att ta till sig all information som ges och att då ge ännu mer information verkar omotiverat. För de personer som är väl insatta i hur en årsredovisning är uppbyggd och hur informationen ska tolkas anses däremot inte informationen vara för mycket, det är på en lagom nivå, det finns dock vissa delar som respondenterna ifrågasätter. Upplysningar kring redovisningsprinciper ifrågasätts av

flera respondenter och frågan har ställts om vad den informationen egentligen tillför läsaren. Det är egentligen endast en upprepning av regelverket. Av vikt anses att presentera om företaget följer IFRS eller inte. Att presentera hur de olika principerna fungerar är information som skulle kunna kapas *"Företagen gör i princip likadant, det hade varit betydligt mycket bättre att specificera om företaget avvikit från någon regel"*. Revisorerna granskar och kontrollerar att alla delar är med och lämnar sedan en revisionsberättelse i vilken de styrker om företaget följt gällande regler.

När det gäller upplysningar kring bolagets risker går åsikterna isär. Någon respondent ifrågasätter upplysning kring företagets risk helt och anser inte alls att informationen ger något mervärde. En annan respondent drog det till sin spets *"Att driva företag är en risk – ska företaget beskriva det då eller?"*. En annan respondent anser att det är av allra högsta grad viktigt att informera om bolagets risker, det är viktigt för intressenten att kunna skapa sig en uppfattning om vad som är de stora riskerna för företaget. Upplysning kring företagets risker är relevant för att få en förståelse för verksamheten och förstå verksamheten är viktig information. Som exempel gavs vilka finansiella risker och vilka marknadsrisker företaget har. När det gäller den mer verbala första delen av årsredovisningen anger bolagen att de är mer frikostiga med information. Det exemplifieras genom att de mer ingående beskriver företagets verksamhet, dock inte sådan information som kan anses som känslig information, samt mål och målpuffyller.

En annan reflektion som gavs av flertalet respondenter är att det kostar pengar att plocka fram alla upplysningar och i slutändan är det aktieägarnas pengar det tas ifrån. Respondenterna har vid flertal tillfällen ställt sig frågan om nyttan verkligen överstiger kostnaden och anser att det många gånger är tveksamt. Ställt mot att företagen idag har flera olika typer av intressenter så är respondenterna relativt eniga om att informationen på något sätt måste presenteras.

När det gäller frivilliga upplysningar svarar företagen i princip att de lämnar den information som krävs. Vissa respondenter har valt att utveckla vissa delar och syftet till det är att förtydliga för läsaren. Något företag har valt att göra vissa förtydligande när det gäller företagets obligationsportfölj, till exempel syftet med placeringarna och förväntad avkastning. Redovisningen är många gånger så komplex att det i vissa fall krävs en extra förklaring för att gemene man ska förstå. Lagregler är inte säljande och ger heller inte tillräcklig information för att beskriva företaget och dess verksamhet. Någon respondent angav att de lämnar mer frivilliga information, mer spännande, som gynnar företaget och ger en bättre beskrivning.

En av respondenterna reflekterade över segmentsredovisning och de upplysningar som lämnas för det. Informationen kan vara känslig. Att öppet presentera för mycket information skulle kunna leda till att företag får sämre avtal med sina kunder och i nästa led skulle det kunna drabba ägarna i form av lägre vinster. Viss information är känslig och i vissa fall skulle slutsatser kunna dras av hur duktigt bolaget varit vid förhandlingar. Regelstiftaren borde vara försiktig när det gäller denna typ av information för syftet borde inte vara att skada aktieägarnas intressen.

Ett av företagen uppgav att deras grundsyn när det gäller upplysningar är att hålla det så kortfattat som möjligt från början. Några av företagen uppgav att de i den senaste årsredovisningen och i processen att plocka fram den aktivt hade försökt att rensa bort vissa delar för att förenkla för läsaren. Företagen anger att de vill vara så öppna som möjligt utan att avslöja för mycket. En aktieägare ska kunna tolka så mycket som möjligt för att kunna göra en bra bedömning av företaget.

En not som uppgavs vara svår att presentera på ett bra sätt var noten kring skatter. I vissa fall vid köp och försäljningar är det full skatt och i vissa fall inte, problemet är hur du på ett bra sätt beskriver detta så att läsaren kan ta det till sig på ett bra sätt. Skattessituationer är svårt att beskriva och det är en relativt tung post. En respondent var av åsikten att större bolag i regel är bättre på att presentera och beskriva denna typ av information och att mindre företag förmodligen inte har samma intresse och därför inte presenterar informationen lika ingående. Som motiv angavs att detta förmodligen beror på att mindre företag inte har samma ägarstruktur som de större bolagen.

4.1.3 ÅRL 5 kap. 20§ och 22§

För upplysningar specifikt i reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ anger de flesta av företagen att de inte haft några problem med att identifiera och definiera de olika ledande befattningshavarna. Företagen uppger även att de inte haft några problem med att tolka reglerna. En av respondenterna uppger " *Vi gör som vi alltid har gjort, det går av bara farten, och vi gör det för att det ska vara så*". Vid upprättandet av noten anger inte företagen att de fått någon specifik hjälp med just den noten. Revisorerna har granskat årsredovisningen och kommit med kritik till de delar som varit svaga och ingen av respondenterna uppger att just denna not varit något problem. Anledningar till att det varit relativt enkelt är att företagen anger att de har relativt enkla, och i vissa fall platta, organisationsstrukturer och att företagen redan från början konterar lönekostnader etc. på enskilda konton för respektive ledande befattningshavare för att relativt enkelt få fram siffrorna ur ekonomisystemen. Någon av respondenterna har fått handledning av sin revisor båda vad gäller tolkning och upprättande av not i årsredovisning.

Många av företagen har valt att tolka reglerna genom att konkretisera att de avser företagsledningen. Där det har upplevs som svårt är gränsdragningen mellan de olika ersättningsarna; "*Vad är skillnaden mellan övriga förmåner och övriga ersättningar?*". Någon respondent hade reflekterat över att det skulle kunna vara svårigheter för större bolag med mer komplicerade organisationsstrukturer att avgöra vilka som är de ledande befattningshavarna och att gränsdragningsproblematik förmodligen skulle kunna vara ett faktum.

Något som upplevs som ett problem i samband med upprättande av noten är pensionerna. Det är svårt med de förmånsbaserade pensionerna. Det är en avsättning som ska beräknas på ett enligt IFRS specifikt regelsystem. Nominella belopp som avsatts ska räknas om. Avsättningens värde skiftar rejält och antaganden om livslängd, framtida lön etc. är mycket svår att beräkna. Beräkningarna ska inte användas i juridisk person utan endast på koncernnivå och i juridisk person används istället det nominella

beloppet. Skulle företagen vilja kan de komma runt regelverket genom att betala dessa förmånsbestämda pensioner till extern part. De ska egentligen ta fram uppgifterna men har fått någon slags dispens och slipper således att göra beräkningen.

Kritik till noten riktas mot att det är svårt att presentera informationen på ett bra sätt om företaget bytt exempelvis VD eller styrelseledamot under året. Det kanske är så att företaget har haft dubbla ersättningar under en övergångsperiod och då kommer inte den aggregerade summan att kunna jämföras på ett rättvisande sätt. Samma problematik uppkommer om någon ledande person varit anställd i flera olika dotterbolag i koncernen, det kan då bli svårt att presentera det på ett bra sätt och risk finns för dubbelräkning.

I nytta och kostnadsperspektiv går åsikterna isär. Vissa respondenter upplever att nyttan överstiger kostnaden när det gäller att upprätta noten kring ersättning till ledande befattningshavare. Det anges att det är relativt enkelt att plocka fram informationen. Andra respondenter anser att kostnaden överstiger nyttan med noten och att det bland annat tar mycket tid att framställa noten.

Om upplysningen hade varit frivillig tror några av respondenterna att företag förmodligen inte hade valt att redovisa informationen alls. Andra respondenter är av uppfattningen att informationen i noten förmodligen skulle spreta åt olika håll och syftet med att förtydliga för en läsare skulle inte uppnås utan snarare försvåra. En av respondenterna tror att företagen förmodligen hade skiftat fokus på vad de vill presentera och förmodligen hade det presenterats mer verbalt än i siffror.

Det är ingen av respondenterna som egentligen saknar någon information, men det skulle kanske vara relevant att lägga till information kring avgångsvederlag, uppsägningstider, optioner, aktier etc. Några respondenter uttrycker att det skulle vara relevant att få mer ingående information kring eventuella bonusprogram och liknande. Noten är av allmänhetens intresse och därför anser en av respondenterna att det är mycket viktig information och att det är viktigt att den finns med i företagens årsredovisningar.

De flesta respondenterna uppger inte att det finns någon direkt information som skulle kunna plockas bort från personalnoten/noterna. Möjligtvis skulle informationen kring pensioner kunna ses över och frågan är om könsfördelning är en relevant information. När det gäller pensionskostnader så anges det oftast i två noter; not kring personalkostnader och not kring pensioner och aktuariella antaganden. En respondent ställde sig undrande till varför det ska presenteras i två noter och ansåg att det kanske räcker med en not.

Två av respondenterna hade ställt sig frågan kring posten ersättning till ledande befattningshavare och vad den ger för mervärde när den ges på en aggregerad nivå och vad nyttan är med noten. Frågan är om den ska vara med eller om även den ska presenteras på individnivå. En annan respondent anser att noten inte alls bör finnas. Det borde i alla fall rensas ordentligt och plocka bort viss information eftersom det är värdelös information. Någon anser att informationen är något för detaljerad.

Respondenterna är relativt överens om att noten är bra till den funktion den ska fylla. Det ger en bra beskrivning av de olika ersättningarna per individ och läsaren kan själv skaffa sig en uppfattning om ersättningsnivåerna är bra.

4.2 Sammanställning av undersökning av årsredovisningar

Nedan följer en tabell över de årsredovisningar vi undersökt. För mer information om bolagen, se bilaga 2. I tabellen ligger fokus på huruvida bolagen presenterar den information som ÅRL kräver. Då de största svårigheterna verkar ligga i presentation på individnivå samt presentation av ersättningar uppdelat per ersättningslag presenteras även om bolagen gjort uppdelningen eller inte. Bolagens omsättning presenteras för att läsaren ska kunna bilda sig en uppfattning om bolagens storlek.

Företagsnamn	Omsättning (MSEK)	Uppfyller krav enl ÅRL 5:20 & 22	Individspecifisering	Ersättningslag
Onoterade bolag				
Amhult 2	5,2	Nej	Nej	Nej
C-RAD	6	Nej	Ja	Nej
Conpharm	1	Ja	Ja	Ja
Empire	322	Ja	Ja	Ja
Eurocine	0,006	Nej	Ja	Nej
Eurocon	70,4	Nej	Nej	Nej
Followit	48,7	Ja	Ja	Ja
Heart of Brands	0,5	Nej	Nej	Nej
Innate	0	Ja	Ja	Ja
James Concepts	8,6	Nej	Nej	Ja
Kopparberg Mineral	0	Ja	Ja	Ja
MedicPen	0	Nej	Nej	Nej
MyScoop	0,267	Ja	Ja	Ja
Office Provider	16,1	Ja	Ja	Ja
Relation & Brand	18,2	Ja	Ja	Ja
Roxi Stenhus	58,5	Ja	Ja	Ja
Vita Nova Ventures	102	Nej	Nej	Nej
Water Jet	250	Nej	Nej	Nej
Xtranet	66,7	Nej	Nej	Nej
XRF Analytical	0,1	Nej	Nej	Nej

Företagsnamn	Omsättning (MSEK)	Uppfyller krav enl ÅRL 5:20 & 22	Individspecificering	Ersättningsslag
Noterade bolag				
Academedia	489	Ja	Ja	Ja
ACAP Invest	863,5	Ja	Ja	Ja
Artimplant	16,3	Ja	Ja	Ja
Biolin	79,7	Nej	Ja	Nej
Catena	179,7	Ja	Ja	Ja
Concordia	457	Ja	Ja	Ja
Digital Vision	114,8	Ja	Ja	Ja
Elanders	2036	Ja	Ja	Ja
ElektronikGruppen	839	Ja	Ja	Ja
Fastighets AB Balder	678	Ja	Ja	Ja
Fingerprint	20,7	Ja	Ja	Ja
Geveko	1079	Ja	Ja	Ja
Intellecta	463,3	Ja	Ja	Ja
Nova Cast	65,8	Ja	Ja	Ja
Ortivus	162,4	Ja	Ja	Ja
Sigma	1375,5	Ja	Ja	Ja
Svedbergs	526,6	Nej	Ja	Nej
Uniflex	803,8	Nej	Ja	Nej
Vitrolife	189	Ja	Ja	Ja
Wedins	189	Nej	Nej	Nej

Tabell 2 Sammanställning av undersökning av årsredovisningar

Författarna vill göra läsaren uppmärksam på att det är författarnas egna tolkningar av ÅRL:s regler som ligger till grund för bedömningen av uppfyllandet av lagkraven. Författarna är medvetna om att vår tolkning av vad som är rätt och fel inte nödvändigtvis behöver vara samma som någon annans tolkning.⁵ I de fall bolagen inte har angett vad ersättningen består har författarna satt ett nej under ersättningsslag. Vi är medvetna om att detta kan bero på att bolagen bara ger ersättning i form av lön, men vi är av uppfattningen att detta i så fall borde framgå.

Skillnaden mellan hur de olika bolagen presenterar information kring ersättning till ledande befattningshavare är stor. Vissa bolag presenterar all information i tabellform, vissa presenterar all information i löpande text och vissa bolag presenterar information i tabell som sedan kompletteras med löpande text. Vid undersökningen har författarna inte lagt några åsikter om vilket sätt att presentera informationen på som är det bästa.

⁵ Tecken på otydlig lagtext.

Som synes i tabellen uppfyller fler noterade bolag lagkraven än de onoterade bolagen. Det föreligger ingen korrelation mellan hur väl bolagen uppfyller lagkraven och hur stor omsättning eller hur många anställda bolaget har. Av de onoterade bolag som har brutet räkenskapsår, och som omfattades av reglerna tidigare än de som har kalenderår 2007 som räkenskapsår, är uppfyllandegraden något lägre.

5 Analys

I detta kapitel analyseras empirin utifrån de teorier som presenterats i teorikapitlet. Författarna söker finna förklaringar till varför respondenterna har svarat som de gjort samt varför bolagen gör som de gör utifrån de teorier som presenterats tidigare.

5.1 Implementering av nya redovisningsregler

Redovisningen är en dynamisk process, vilket påtalats ovan. För att hålla sig uppdaterad på nya regler inom redovisningsområdet är det viktigt att bolagen löpande går på utbildning för att hålla sig ajour precis som både Johansson och Buisman påtalar. Redovisningen ställer idag mycket större krav på att företagen och dess intressenter följer med i utvecklingen. Många av respondenterna uppgav att den största källan till information är den kontinuerliga kontakten med revisorn. Detta kanske inte räcker för att hålla sig uppdaterad. Då genomgången av de 40 årsredovisningarna visade att tolkning av de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ var ganska olika beror det troligtvis på att företagen inte fångat upp de nya reglerna. Vad detta beror på är svårt att klart ge ett svar på men vi ska nedan analysera tänkbara anledningar till varför problem kan uppstå.

Det är förmodligen inte tillräckligt att den enda källan till kunskap är den kontinuerliga kontakten med revisorer. Vissa av respondenterna uppgav att de gick på seminarier för att hålla sig uppdatera vilket är positivt men det finns en risk för att företagen valt seminarier som inte tar upp alla nyheter och att vissa nyheter därför missas. Det är en komplicerad process att veta att bolaget valt rätt källa för uppdatering av nyheter.

Många av respondenterna uppgav även att de får nyhetsmail skickade till sig, risk finns att breven är för allmänt formulerade och att viktiga nyheter missas eller att det är för mycket information så att bolagen har svårt att sälla och avgöra vad som är implicerbart för deras verksamhet. Respondenterna lyfte fram att det är otroligt mycket regler att hålla reda på och det är många redovisningsprodukter som ska plockas fram och detta hämmar troligtvis företagen att aktivt kunna hålla sig uppdaterade. En del har kanske en för stor arbetsbörda och andra är inte intresserade av att utveckla sitt arbetssätt. En vilja att hålla sig uppdaterad inom redovisningsområdet är oerhört viktigt. Är du inte intresserad eller det fungerar bra som du alltid har gjort verkar det förmodligen som en spärr för att ta till sig nya regler och implementera i verksamheten.

IFRS infördes i svensk koncernredovisning i januari 2005 för noterade företag. IFRS syftar till att harmonisera redovisningen vilket i sin tur ska öka jämförbarheten. Respondenterna angav att de upplevt att IFRS-regelverket är komplext och att informationsflödet ökat markant. Komplexiteten handlar troligtvis om att företagen numera är tvingade att tänka om. Redovisningen har gått mot att bli principbaserad och det innebär att företagen måste tänka om. De gamla invanda tankemönstren måste förändras och de personer som är villigt inställda till förändringar har kanske haft lättare process för förändring än övriga.

Clemedtson menar att redovisningen är komplicerad, både vad gäller redovisningsregler och skatteregler. Resultatet av detta blir att företagen inte har den kunskap som krävs eller att de har tid att sätta sig i de olika regelverken. Detta stämmer överens med den bild vi fick av respondenterna och problemet är förmodligen att det är svårt att fånga upp alla nyheter och avgöra vilka som är direkt implicerbara för den egna verksamheten. Det är förmodligen som Edenhammar menar, att det många gånger är svårt för bolagen att hänga med i utvecklingen. Det är svårt att ta till sig alla förändringar och en effekt som skapas är att redovisningen blir svårhanterlig. Som IFAC:s undersökning visade kan kunskapsbrist hos mindre bolag försvåra implementeringen. Det kan dras vissa paralleller till vår studie vilket visar på samma samband vilket är att mindre bolag är mindre bra på att upplysa i not kring det specifika upplysningskravet i ÅRL rörande ersättning till ledande befattningshavare.

Om nya regler är svårtolkade eller att bolag saknar vägledning vid implementeringsprocessen finns risken att redovisningen inte uppfyller de kvalitativa egenskaperna. Om olika bolag tolkar reglerna på olika sätt kommer jämförbarheten mellan företag att minska. Även tillförlitligheten minskar om det är oklart för bolag hur man ska presentera sin information. Som exempel nämnde respondenterna att risken för dubbelräkning i till exempel personalnoten är stor. Risken är att bolagen inte vet hur de ska presentera informationen och att läsarna av rapporterna inte vet hur bolagen gjort. Även begripligheten i rapporterna minskar i de fall reglerna är svårtolkade. Om bolagen inte själva förstår vad och hur de ska presentera sin information är det heller inte konstigt om användarna av rapporten inte förstår vad som menas. Om implementeringsprocessen är svår och vägledning saknas ökar risken att bolag missar att ta med information i sin årsredovisning. Om informationen inte finns tillgänglig försvinner redovisningens relevans. Om de ovanstående kvalitativa egenskaperna inte uppfylls ges heller ingen rättvisande bild av bolaget.

Att de noterade bolagen oftast ligger steget före vad gäller nya regler kan bero på att de större organisationerna präglas av en högre adaptiv effektivitet. Det kan också bero på att de större bolagen oftast har fler anställda och att det i dessa grupper kan finnas starka individer eller mindre grupper som driver igenom de formella förändringarna på ett mer effektivt sätt. De stora organisationerna kan också vara mer vana vid förändringar i regelverken och därför ha lättare att byta tankesätt. Det är viktigt i mindre organisationer att ha ett väl inarbetat sätt att arbeta på då det ökar effektiviteten. Nackdelen med detta är dock att det blir svårare att tänka i nya banor vilket kan vara nödvändigt då nya redovisningsregler ska implementeras.

Processen vid införandet av nya regler ser annorlunda ut hos de noterade respektive de onoterade bolagen. I de noterade bolagen diskuterar flera personer de nya reglerna innan bolaget aktivt börjar arbeta med dem, dessa bolag tar även hjälp av experter. En sådan diskussion eller arbetsrutin fick författarna inte uppfattningen att de onoterade bolagen hade utvecklat lika väl, även om frågeställningarna är ungefär de samma ser inte processen likadan ut. Att flera personer presenterar sina tankar och åsikter om nyheterna kan leda till en bättre tolkning och en bättre förberedelse till ett nytt sätt att tänka. Att denna process saknas hos de onoterade bolagen kan bero på att dessa

organisationer är så små att det eventuellt bara är en person som arbetar med ekonomin och i så fall också tar alla beslut själv.

5.2 Upplysningar i årsredovisning

Inledningsvis i uppsatsen beskrivs hur redovisningen har utvecklats historiskt och att informationsgivningen har ökat markant. Kraven på tilläggsupplysningar har ökat i och med införandet av IFRS och även svensk lagstiftning innehåller regler med krav på upplysningar (Artsberg, 2005). Företagen presenterar mycket information i sina årsredovisningar och det finns en risk för att intressenter missar väsentlig information. Om upplysningarna dessutom skiljer sig åt mellan bolagen, trots att reglerarna önskar minska skillnaderna genom att harmonisera redovisningen, skapar det dålig jämförbarhet. Informationen som företagen lämnar bör vara användbar som beslutsunderlag och liksom Artsberg anser så är det inte mängden information som är det viktiga utan generellt gäller att mindre information kan vara bättre än mycket information.

Som Johansson beskriver så tas ekonomiska beslut mot grundval från redovisningen. Det är dock viktigt att poängtera att teorin om den rationella beslutsfattaren baseras på de personer som har tillräckligt goda kunskaper i ekonomi och redovisning och som är intresserade av att analysera informationen i företagens årsredovisningar. Respondenterna talar om gemene man och gemene man är kanske inte alltid en rationell beslutsfattare med de rätta kunskaperna. Att företagen presenterar mycket information i sina årsredovisningar beror på att redovisningen idag ska presenteras för olika särintressen. Företagen har många olika typer av intressenter och för att slippa upprätta flera olika årsredovisningar beroende på vilken intressent som ska använda den så upprättas en enda handling. Det skulle kunna vara ett alternativ till årsredovisningen och dess komplexa information att ha en annan handling som presenterar bolaget i kortfattad form baserat på mindre specifik information. Skulle sedan en intressent vara intresserad av att analysera mer i detalj skulle den kompletta årsredovisningen vara det bästa alternativet.

Vissa upplysningar i företagens årsredovisningar som till exempel redovisningsprinciper är en upprepning av regelverket. Frågan är vad detta tillför läsaren. Det skulle kunna underlätta för både företag och läsare om företagen istället presenterade eventuella avvikelser från dessa principer. Det skulle förmodligen bli mindre information och läsaren skulle lättare kunna dra slutsatser utifrån avvikelser. Som respondenterna uttryckte det är det mycket information som endast skrivs för att reglerna säger det. Det hade kanske varit bättre om regelverket förenklades på vissa punkter och minskade kraven på informationsgivning, speciellt för den information som är självklar. Dessutom har revisorerna en styrkande roll när de fastställer i sin revisionsberättelse att företagen följt gällande regler. Har företagen inte gjort det är det upp till läsaren att avgöra vilka följder det får.

Om kostnaden för att framställa all information ställs mot nyttan av informationen som presenteras så anser respondenterna att det är oerhört tidskrävande och kostsamt att plocka fram all den information som krävs enligt de olika regelverken. Detta ställt mot nyttan att intressenterna förstår och tar del av all information som ges

i årsredovisningen är det ibland tveksamt om nyttan överstiger kostnaden. För den person som är väl insatt i ekonomi och redovisning och har förmågan att analysera delar i en årsredovisning överstiger förmodligen nyttan kostnaden. Frågan är dock hur många intressenter som analyserar och läser hela årsredovisningen. Sedan ska det naturligtvis ställas mot nyttan av de beslut som tas baserat på den information som finns i en redovisning och de effekter, förhoppningsvis positiva, ett beslut kan få för ett företag. Då borde nyttan överstiga kostnaden. Att det kostar pengar i form av arbetstid att plocka fram den information som ska presenteras i årsredovisningen bör ställas mot den nytta intressenterna får av informationen. Den nytta aktieägarna får av informationen bör överstiga den kostnad företagen har för nedlagd tid. Kostnaden påverkar i slutändan ägarnas avkastning i form av högre kostnader och lägre resultat.

Respondenterna upplevde att regelverket många gånger är mycket komplext och att samma information ska presenteras flera gånger fast på olika sätt vilket kan leda till att rapporternas begriplighet minskar. Risken finns att läsaren gör dubbelräkningar och denne inte blir uppmärksam på det. Det är många gånger problematiskt att framställa informationen på ett sådant sätt att alla regler täcks in och att det samtidigt blir lätt för läsaren att läsa och förstå vad som presenteras i en årsredovisning.

Att respondenterna i princip inte lämnar mer information än det som lagar och regler kräver tyder på att det inte är så enkelt att producera en årsredovisning. Komplexa regler inom redovisningsområdet får effekten att företagen förmodligen inte anser sig ha tid, kostnaden ställd mot nyttan, att producera än mer information till årsredovisningarna. Mot bakgrunden att det är mycket upplysningar idag anser inte bolag att det är motiverat att producera än mer information.

Att hålla informationen och upplysningarna i årsredovisningen så kortfattad som möjligt kommer att underlätta för läsaren. Reglerarna borde rensa bland reglerna och se på möjligheter att minska den informationsgivning som idag sker. Det är naturligtvis viktigt att företagen lämnar så mycket information som möjligt och är så öppna som möjligt för att förenkla för läsaren, men som Cunningham menar kan inte redovisningen erbjuda allt åt alla. Det är viktigt att aktieägaren kan tolka så mycket som möjligt ur den information som ges och kunna göra en tillfredsställande bedömning av företaget. Av största vikt är att informationen som ges är kvalitativ inte att den är kvantitativ.

5.3 ÅRL 5 kap. 20§ och 22§

Janzon et al konstaterade ett antal brister i lagregleringen och krävde en lagändring i de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§. Kritiken riktades bland annat mot vilka som innefattas i ledande befattningshavare och förslaget var att det skulle vara koncernledningen. Genom de svar vi fått under intervjuerna är det vår uppfattning att de flesta bolag också kommit fram till denna tolkning.

De flesta respondenterna har angett att ett av deras sätt att hålla sig uppdaterad är den kontinuerliga kontakten med bolagets revisorer vilket kan ha haft påverkan vid publicering av information i företagens respektive årsredovisning. Genomgången av årsredovisningarna tyder på att vissa företag inte lyckats tolka de nya reglerna i ÅRL

vilket tyder på att vissa bolag förmodligen inte är helt klara med vad de nya reglerna innebär. Skillnaden i presentationen mellan bolagen är stor vilket medför att jämförbarheten mellan företag minskar. De flesta respondenterna anger att revisorerna har reviderat årsredovisningarna i deras helhet och inte påpekat att noten kring ersättning till ledande befattningshavare är felaktig och i de fall den är det är det anmärkningsvärt. En tolkning är att reglerna är så komplexa att inte heller revisionskåren har tillräckliga kunskaper kring hur reglerna ska tolkas. Det kan också vara så att bolagen har för stark tilltro till att revisorerna ska upptäcka och kommentera alla eventuella brister i årsredovisningen. Att de bolag som har brutet räkenskapsår och som omfattades av reglerna tidigare än de som har kalenderår 2007 som räkenskapsår är det anmärkningsvärt att uppfyllandegraden är något lägre. Företagen har förmodligen inte fått kunskapen om de nya reglerna i tid.

Skillnaden mellan de noterade bolagens och onoterade bolagens sätt att presentera upplysningarna skiljer sig åt. Buisman och Johansson menar att det är oerhört viktigt att hålla sig uppdaterad genom att fortlöpande utbilda sig. Frågan är om mindre företag har de resurser som krävs för att kunna fortbilda sig, företagen kanske inte har mer än en ekonomianställd och därmed inte har möjlighet att avvara henne/honom för en dags fortbildning. Det kan också vara så att företaget inte har de resurser som krävs i form av pengar för en kursavgift. Detta bör sannolikt röra sig om en försvinnande summa ställt mot kostnaden att årsredovisningen blir felaktig.

Vi kan konstatera att relativt många företag inte uppfyller kraven i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§. Ett problem i samband med upprättandet av noten kan vara, liksom en av respondenterna sa, att företagen gjort som de alltid har gjort. Individen som upprättar företagets årsredovisning har inte tillräcklig kunskap och av ett gammalt invariant mönster gör personen som hon/han alltid gjort.

Vad företagen anser som mer problematiskt vid upprättande av noten är gränsdragningen mellan de olika ersättningarna, vilket också lyser igenom i de granskade årsredovisningarna. Detta medför att jämförbarheten minskar mellan bolagen om de gjort olika tolkningar angående vilken ersättning som är vad. Något som blir direkt missvisande och felaktig information är den aggregerade summan för ersättningar om företaget bytt någon ledande befattningshavare under året och den nya personen har arbetat parallellt med den ursprungliga. Detta medför att informationen inte är helt rättvisande vad gäller ersättningen då den över en period varit dubbel och att den då inte blir jämförbar mellan åren på ett rättvisande sätt.

För att upplysningen ska kunna vara frivillig istället för lagreglerad fordras en mycket starkt intressentskara för att kunna påverka företagen att redovisa på ett sätt som de anser vara tillfredsställande. Intressenterna får förmodligen lägga ner mycket tid och pengar för att få igenom sitt intresse. Att flera respondenter tror att informationen skulle utelämnas ur årsredovisningen om upplysningen inte hade krävts genom lag kan bero på att dessa respondenter känner att nyttan bolaget får för att publicera informationen understiger kostnaden att ta fram den. Detta styrker Johanssons et al konstaterande om att grundtanken med reglering är att det är effektivare än en marknadslösning.

För att stärka förtroende anser respondenterna att det är av intresse att redovisa för denna typ av ersättningar i not i årsredovisningen. Precis som syftet med förändringen av lagen skapas en öppenhet som är av förtroendeskapande karaktär. Noter ger en bra beskrivning av de olika ersättningarna per individ och läsaren kan själv skaffa sig en uppfattning om huruvida ersättningsnivåerna är bra och rimliga.

Informationen som ska ges i not angående ersättning till ledande befattningshavare är enligt respondenterna relativt lätt att ta fram ur företagets ekonomisystem. Presentationen skiljer sig åt genom att bolag valt att presentera information i tabellform, i löpande text eller lite information i tabell och kompletterar sedan med löpande text. Lagreglerna säger inget om presentationsformen vilket den kanske bör göra eftersom upplysningen är tänkt att underlätta för jämförbarheten mellan bolagen. Det är mycket information som ska ges i en och samma not och för att underlätta för läsaren av årsredovisningen skulle det kanske vara av vikt att förtydliga reglerna på det sätt som Janzon et al har riktat kritik åt.

Det implementeringsproblem som Sannerstedt identifierat är att politiska beslut inte ger den effekt som regleraren tänkt sig. De nya reglerna kan ha haft en mindre bra formulering och kan få oönskade resultat. De nya reglerna i ÅRL har förmodligen, med tanke på den kritik som riktats mot reglerna och de brister som vi kunnat utläsa i bolagens respektive årsredovisning, inte en helt lyckad formulering och reglerna bör kanske kompletteras eller förtydligas för en bättre implementering. Det kan även vara så att inlärningsprocessen spelar in och när reglerna funnits en längre tid, företagen bättre vet hur reglerna ska användas i det egna bolaget ser företagen förhoppningsvis bättre vilka effekter reglerna ger för företaget och dess intressenter. Precis som Fahlbeck (2005) menar så kan företagen komma att sträva allt mer för att sänka sina kostnader och utveckla de egna rutinerna i bolaget när reglerna väl etablerats.

Burns & Scapens talar om formell förändring där nya lagar växer fram genom en stark inverkan av individer. De nya lagkraven i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ kom till för att och syftar till att förstärka förtroendet för näringslivet. Burns & Scapens menar att en lyckad implementering av nya regler kan kräva nya sätt att tänka. Förändringen är en process och företagen behöver förmodligen ett antal bokslutsprocesser för att komma fram till bästa presentationen för just deras verksamhet. Företagen behöver förmodligen se hur andra företag valt att presentera sina uppgifter och tänka igenom väl hur de ska implementera reglerna på bästa sätt i sin verksamhet. Förhoppningsvis kommer vi att i framtiden se bättre resultat av presentation av de nya reglerna i ÅRL.

6 Slutsats

Här presenteras de slutsatser författarna kommit fram till och svar på studiens forskningsfråga. Slutligen presenteras förslag till fortsatta studier.

6.1 Implementering av nya redovisningsregler

Implementering av nya redovisningsregler kan vara problematiskt. Eftersom redovisningen blir allt mer komplex och det hela tiden kommer nya regler är det svårt för bolagen att hålla reda på alla nyheter. I många fall saknas också vägledning då nya regler ska implementeras. Utan vägledning växer osäkerheten kring hur bolagen ska göra, alla gör inte på samma sätt och jämförbarheten mellan bolag tenderar att minska. Vad gäller implementeringen av IFRS är det en bit kvar till fullständig harmonisering, för bolagen kommer det att ta några perioder innan reglerna sätter sig.

De noterade bolagen har en mer effektiv implementeringsprocess än de onoterade. De noterade bolagen kännetecknas av större organisationer och en bättre dialog vilket kan bidra till att både processen med att hålla sig uppdaterade och implementeringsprocessen flyter bättre för dessa bolag.

6.2 Upplysningar i årsredovisning

Redovisningen präglas av komplexitet bland annat på grund av ökade upplysningskrav. Årsredovisningarna blir allt mer komplicerade att läsa och det finns en risk att informationen i dagens årsredovisningar bara kan tolkas av ett fåtal. Informationen ska kunna användas som beslutsunderlag och det är därför viktigt att informationen anpassas till de olika intressenterna så att informationen blir användbar för dessa.

Upplysningskraven är idag omfattande. Genom att se till vilka upplysningar som medför någon nytta, både för bolaget och för dess intressenter, kan reglerarna rensa bland dagens krav och eventuellt också ta bort vissa krav. Upplysningar är kostnadskrävande och finns det ingen nytta med dem är det heller ingen mening med att kräva dem. Då respondenterna fokuserade på den kostnad som krävs för att ta fram och sammanställa informationen i årsredovisningen anser vi att den kostnaden är förhållandevis liten i jämförelse med den nytta intressenterna har av informationen och att den intäkt som bolaget får genom att ha informerat i årsredovisningen är betydligt större. Naturligtvis gäller inte detta för information som är oväsentlig eller direkt missvisande.

Vad gäller frivilliga upplysningar lämnar inga av respondenterna sådana. Detta anser vi kan bero på att de lagreglerade upplysningarna tar så mycket tid i anspråk att bolagen faktiskt inte hinner analysera och tillfredsställa det informationsbehov marknaden har.

6.3 ÅRL 5 kap. 20§ och 22§

Kritik gavs mot ett antal brister i lagregleringen, de nya reglerna är mindre tydligt formulerade. Trots detta har bolagen uppgivit att de inte haft några problem med att tolka reglerna. Relativt många av bolagen uppfyller dock inte kraven och en slutsats av detta är att bolagen inte förstått reglerna eller syftet med dem. Dessutom anser vi att

bolagen inte kan förlita sig på att revisorn ska påpeka alla svagheter i årsredovisningen. Det bör inte sättas för stark tilltro till att en person vet och ansvarar för allt, det är i grunden bolagens ansvar att årsredovisningen stämmer.

Vad gäller de nya reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ är dessa regler inte av sådan karaktär att det får någon konsekvens för bolagets fortlevnad om reglerna ej uppfylls. Lagtexten är oklart formulerad och reglerna har varit svåra att tyda. Det mest problematiska har varit gränsdragningen mellan olika sorters ersättningar. Bolagen är förmodligen bättre på att presentera och framställa denna information om några år. Även framställningen av informationen kommer att utvecklas under de kommande åren då bolag har en tendens att ta efter varandra, jämförbarheten mellan bolag kommer då att öka.

6.4 Svar på frågeställning

- Hur går företag tillväga för att hålla sig uppdaterade på redovisningsområdet och implementera nyheter?

Redovisningsområdet är komplext och kännetecknas av en ständigt pågående process. I arbetet med att hålla sig uppdaterade spelar revisorn en stor roll i kombination med diverse utbildningar. Noterade bolag har bättre rutiner när det gäller att implementera nya regler. Detta visas genom resultatet av vår undersökning där de noterade bolagen i högre grad når upp till lagkraven rörande upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare. Vi finner att viljan att göra rätt är stark hos bolagen och målsättningen är att de gärna vill ligga i framkant.

6.5 Förslag till fortsatta studier

Eftersom reglerna i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§ implementerats relativt nyligen och endast varit implementerade under ett kort period skulle det vara intressant att följa upp studien om 3 eller 5 år för att se om bolagen har en bättre uppfyllandegrad till lagens krav.

Flera av våra respondenter har sagt sig tycka att det är allt för mycket information i dagens årsredovisningar. Mot denna bakgrund anser vi att det skulle vara intressant att undersöka huruvida detta stämmer ur ett intressentperspektiv. Intressant skulle vara att titta på vilken information intressenterna tycker är viktig och hur mycket av informationen i årsredovisningarna som skulle gå att skala bort. Särskilt intressant, och antagligen relativt ostuderat, skulle vara att undersöka de mindre aktieägarnas åsikter.

En av respondenterna hade reflektioner angående segmentsrapportering och menade att bolag i denna rapportering kan avslöja för mycket information som i vissa situationer kan vara känslig och i värst fall resultera i negativa konsekvenser för bolaget. Exempel på konsekvenser skulle kunna vara sämre avtal med kunder på grund av avslöjade marginaler. Då detta förmodligen inte är reglerarnas syfte skulle det vara intressant att studera om företag upplevt informationsgivningen på detta sätt.

Källförteckning

Böcker

- Artsberg, K. (2005) *Redovisningsteori – policy och praxis*. Andra upplagan. Malmö, Liber Ekonomi.
- Brorström B (1999) *Institutioner och institutionell förändring – perspektiv, teori och tillämnning på kommunal utveckling*. Förvaltningshögskolan, Göteborg.
- Fahlbeck, E. (2005) *Studier i rättsekonomi – festskrift till Ingemar Ståhl. Institutionell tröghet och bristen på kreativ destruktion inom byråkrati och politik*. Lund, Studentlitteratur.
- Falkman, P. (2000) *Redovisningsteori*. Lund, Studentlitteratur.
- Holme, I. M., Solvang B. K. (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Andra upplagan. Lund, Studentlitteratur.
- IASB (2007) *Internationell redovisningsstandard i Sverige – IFRS/IAS 2007*. Stockholm, FAR Förlag.
- Jacobsen, D. I. (2002) *Vad hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund, Studentlitteratur.
- Johansson, C., Johansson, R., Marton, J., Pautsch, G. (2006) *Extern redovisning*. Andra upplagan. Stockholm, Bonnier Utbildning AB
- Johansson, G. (2005) *SWE GAAP – svensk redovisningspraxis*. Lund, Studentlitteratur.
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M., Pettersson, A-K., Rimmel, G. (2008) *IFRS i teori och praktik*, bokutkast.
- Nilsson, S. (2005) *Redovisningens normer och normbildare – en nationell och internationell översikt*. Tredje upplagan, Lund, Studentlitteratur.
- Patel, R., Davidsson, B. (2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Tredje upplagan. Lund, Studentlitteratur.
- Sannerstedt, A., Rothstein, B. (red.) (2001) *Politik som organisation – förvaltningspolitikens grundproblem*. Kapitel: Implementering – hur politiska beslut genomförs i praktiken. Tredje upplagan, Stockholm, SNS Förlag.
- Smith, D. (2000) *Redovisningens språk*. Andra upplagan. Lund, Studentlitteratur.
- Sundgren, S., Nilsson, H. och Nilsson, S. (2007) *Internationell redovisning – teori och praxis*. Lund, Studentlitteratur.
- Trost, J. (2005) *Kvalitativa intervjuer*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund

Vetenskapliga artiklar

Aboody, D., Kaznik, R. (2000) CEO stock option awards and the timing of corporate voluntary disclosures, *Journal of Accounting and Economics*, Volume 29, Issue 1, p 73-100

Burns, J., Scapens, R. (2000) Conceptualizing management accounting change: an institutional framework, *Management Accounting Research*, Volume 11, Issue 1, p 3-25

Cooke, T. E. (1989) Voluntary corporate disclosure by Swedish companies, *Journal of Financial Management and Accounting*, Volume 1, Issue 2, p 171-195

Cunningham, C. (2005) Effective simplification needed to overcome complexity, *Financial Executive*, Volume 21, Issue 9, p 6-6

Iatridis, G. (2008) Accounting disclosure and firms' financial attributes: Evidence from the UK stock market, *International Review of Financial Analysis*, Volume 17, Issue 2, p 219-241

Jermakowicz, E. K., Gornik-Tomaszewski, S. (2006) Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Volume 15, Issue 2, p 170-196

Leuz, C., Verrecchia, R. E. (2000) The Economic Consequence of Increased Disclosure, *Journal of Accounting Research*, Volume 38, Issue 3, p 91-124

Lagrum

Årsredovisningslag 1995:1554

Publicerade källor

Buisman, J. (2006) *Första erfarenheterna av IFRS-redovisning*, Balans nr 5/2006

Edenhammar, H. (2004) *Måste redovisningen vara så komplicerad?* Balans, nr 6-7/2004

Edlund, C., Kyrö, J. (2007) *Nyheter inför bokslutet 2007*, Balans nr 12/2007

Falkman, P. (2004) *Redovisningens teoretiska kaos*, Balans nr 2/2004

FAR INFO (2004) *IFAC-studie om utmaningar vid implementering av IFRS och ISA*. FAR INFO nr 10/2004

FAR SRS (2008) *FAR SRS vill ha tydligare regler om ersättningar*, FAR SRS INFO nr 2/2008

Janzon, C., Törning, E., Arnell, G. (2008) *Målet missas i lagens nya krav! ÅRL:s upplysningskrav om ersättningar till ledande befattningshavare*. Balans nr 2/2008

Marton, J. (2007) *En ny redovisningsvärld?* Balans nr 5/2007

Precht, E., (2007) *Branschen fokuserar mer på redovisning*. Balans nr 8-9/2007

Elektroniska källor

Näringslivets börskommitté (2002) *Regler angående information om ledande befattningshavares förmåner.*

<http://www.naringslivetsborskommitte.se/Templates/Undersida.aspx?pld=5> (Hämtad 2008-04-27)

Årsredovisningar

Samtliga hämtade från respektive bolags hemsida.

Academedi	Innate Pharmaceuticals
ACAP Invest	Intellecta
Amhult 2	James Concepts
Artimplant	Kopparberg Mineral
Biolin	MedicPen
C-RAD	Myscoop
Catena	Nova Cast
Concordia Maritime	Office Provider
Conpharm	Ortivus
Digital Vision	Relation & Brand
Elanders	Roxi Stenhus
Elektronikgruppen	Sigma
Empire	Svedbergs
Eurocine Vaccines AB	Uniflex
Eurocon	Vita Nova Ventures
Fastighets AB Balder	Vitrolife
Fingerprint	Water Jet Sweden
Followit	Wedins skor och accessoarer
Geveko	Xtranet
Heart of Brands	XRF Analytical

Bilaga 1

INTERVJUFRÅGOR

Företagsnamn:

Ditt namn:

Befattning:

Verksam antal år:

Vill Ni vara anonym? Ja / Nej

GENERELLT:

Implementering av nya redovisningsregler

- Hur håller Ert företag er uppdaterade på nyheter/förändringar inom redovisningsområdet?
- Hur tar ni till Er nyheter?
- Hur sker implementeringen av nya regler i Er verksamhet?
- För regler som är frivilliga - vem tar beslut om att införa dessa nya regler?

Upplysningar

- Olika företag har olika mycket upplysningar i sina årsredovisningar. Anser Du generellt att upplysningskraven räcker, är det för lite, för mycket? Motivering.
- Brukar Ni ge frivilliga upplysningar eller lämnar ni endast de upplysningar som krävs enligt lag och regler?

SPECIFIKT:

Upplysningar enligt ÅRL 5 kap 20§ & 22§- ersättning till ledande befattningshavare

- Har Ni haft något problem med att tolka reglerna – vad har i så fall varit problematiskt?
- Har ni fått hjälp med tolkning och upprättande av not i senaste redovisningshandling?
- Har det varit svårt att definiera och identifiera enligt de nya reglerna kring ersättningarna till ledande befattningshavare?
- Anser ni att nyttan överstiger kostnaden specifikt vid upplysningskraven enligt ÅRL 5 kap. 20§ & 22§?
- När det gäller upplysningar kring ersättning till ledande befattningshavare är det någon upplysning du tycker saknas som borde finnas med i företagets rapportering?
- Hade det varit bättre om upplysningen hade varit frivillig?
- Anser ni att de nya reglerna är bra? Ur företagsperspektiv – intressentperspektiv? Behöver de kompletteras på något sätt?

Bilaga 2

Kort presentation av de utvalda företagen samt en kort beskrivning av hur företagen presenterat de upplysningar som krävs i ÅRL 5 kap. 20§ och 22§.

Onoterade bolag

Amhult 2 projekterar, bygger och förvaltar bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter i Göteborg med omnejd. Koncernen består av moderbolaget Amhult 2 AB (publ) och ett helägt dotterbolag. Koncernen har fem medarbetare samt VD. Organisationen betecknas som decentraliserad och småskalig. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2006-07-01 – 2007-06-30 uppgick till 5,2 MSEK. Styrelsen består av fyra personer. Bolaget presenterar inte ersättningar till ledande befattningshavare på individnivå eller per ersättningslag.

C-RAD bedriver utveckling, tillverkning och försäljning av produkter och lösningar för användning inom avancerad strålterapi. Koncernen består av moderbolaget C-RAD AB (publ) samt tre helägda dotterbolag. Koncernen har 18 medarbetare. Bolaget har sitt säte i Östersund men verksamheten är förlagd till Uppsala. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 6 MSEK. Styrelsen består av sju personer. Upplysning ges på individnivå men ej per ersättningslag.

Conpharm är ett forsknings- och utvecklingsbolag inom läkemedelsområdet. Conpharm AB (publ) har inga dotterbolag. Bolaget har 1 anställd. Conpharm har sitt säte i Uppsala. Bolagets nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 1 MSEK. Styrelsen består av fyra ledamöter. Upplysning sker på individnivå samt per ersättningslag.

Empire är ett marknadsförings- och distributionsföretag inom hem- och hushållsprodukter. Bolagets marknad är i Sverige, Norge och Finland. Koncernen består av moderbolaget The Empire AB (publ) samt fyra dotterbolag. Koncernen har 37 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 322 MSEK. Styrelsen består av åtta personer inklusive VD. Bolagets upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare är specificerad på individnivå och per ersättningslag.

Eurocine bedriver forskning och utveckling av nasala vacciner. Bolaget bedriver global försäljning. Eurocine Vaccines AB (publ) har inga dotterbolag. Eurocine har 1 anställd. Bolaget har sitt säte i Uppsala. Bolagets nettoomsättning för räkenskapsåret 2006-07-01 – 2007-06-30 uppgick till 6000 SEK. Styrelsen består av fyra ledamöter. Bolaget ger upplysning på individnivå men ej per ersättningslag.

Eurocon erbjuder tekniska konsulttjänster inom processteknik, energi, rör- och anläggning, HVAC, elteknik, automation och processoptimering. Bolaget bedriver även viss produktförsäljning. Koncernen består av moderbolaget Eurocon Consulting AB (publ) med ett dotterföretag och tre intresseföretag. Koncernen har 85 anställda. Bolaget har sitt säte i Örnsköldsvik. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 70,4 MSEK. Styrelsen består av fem personer. Bolagets upplysning sker ej på individnivå eller per ersättningslag.

Followit-koncernen utvecklar och säljer produkter och tjänster för övervakning och kontroll av mobila enheter, produkter och tjänster för positionering av jakt- och husdjur, produkter och tjänster för forskning om vilda djur samt säljer mobila logistiksystem. Koncernen består av moderbolaget Followit Holding AB (publ) samt tre dotterbolag. Koncernen har 33 anställda. Bolaget har sitt säte i Skellefteå. Koncernens nettoomsättning uppgick för räkenskapsåret 2007 till 48,7 MSEK. Styrelsen består av fem ledamöter. Upplysning sker på individnivå samt per ersättningslag.

Heart of brands bildades i oktober 2006 för att etablera, marknadsföra och sälja kvalitativa varumärken inom konfektion och accessoarer på den nordiska marknaden. Koncernen består av moderbolaget och ett helägt dotterbolag. Bolaget har fyra anställda och har sitt säte i Stockholm. Bolagets nettoomsättning för räkenskapsåret 2006-10-05 – 2007-12-31 uppgick till 0,5 MSEK. Upplysning om ersättning till ledande befattningshavare sker ej på individnivå eller per ersättningslag.

Innate Pharmaceuticals utvecklar antibakteriella substanser som ska fungera som alternativ till antibiotika. Bolaget har inga dotterbolag. Innate har 9 anställda. Bolaget har sitt säte i Umeå. För räkenskapsåret 2006-07-01 – 2007-06-30 var nettoomsättningen 0. Styrelsen består av sex personer. Upplysning sker på individnivå och per ersättningslag.

Kopparberg Mineral bedriver gruv- och projekteringsverksamhet. Koncernen består av moderbolaget samt ett dotterbolag. Kopparberg har tre anställda. Bolaget har sitt säte i Kopparberg. Då bolaget befinner sig i prospekteringsfasen finns ingen nettoomsättning för räkenskapsåret 2006-09-01 – 2007-08-31. Styrelsen består av två personer. Upplysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

James Concepts erbjuder diverse tjänster, som spar tid och underlättar vardagen, till företag. Tjänsterna, så som butler- och hushållsnära tjänster, är tänkta att användas av anställda och medlemmar i det företag som tecknat avtal med bolaget. Bolaget har inga dotterbolag. Bolaget har sju anställda. James Concepts har sitt säte i Stockholm. Nettoomsättningen för räkenskapsåret 2007 uppgick till 8,6 MSEK. Styrelsen består av fem personer. Upplysningar ges ej på individnivå dock ges uppgift ges per ersättningslag.

MedicPen utvecklar, tillverkar och marknadsför patenterade produkter som underlättar för patienter att optimera sin medicinering. Bolaget utvecklar olika varianter av tablett-doserare för kliniska prövningar inom läkemedelsindustrin samt produkter som underlättar för patient att sköta medicinering. Bolagets marknad är främst inom nordnorden. Bolaget saknar dotterbolag och upprättar därför ej koncernredovisning. Bolaget har 1 anställd. Bolaget har sitt säte i Halmstad. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2006-09-01 – 2007-08-31 uppgick till 0 SEK. Styrelsen består av sex personer. Upplysning ges ej på individnivå eller per ersättningslag.

MyScoop är verksamt inom telekomindustrin. Bolaget levererar avancerade mobila och Internetbaserade mediatjänster. Koncernen består av moderbolaget MyScoop International AB (publ) och ett helägt dotterbolag, My Pix. Koncernen har två anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för

räkenskapsåret 2007 uppgick till 0,267 MSEK. Styrelsen består av sex personer. Upplysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

Office Provider erbjuder behovsanspassade säkerhetslösningar för företag och privatpersoner. Koncernen består av moderbolaget Office Provider Sweden AB (publ) med två helägda dotterbolag. Koncernen har 51 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 16,1 MSEK. Styrelsen består av tre personer. Bolagets upplysning kring ersättningar är exemplarisk. Bolaget har specificerad upplysning på individnivå och per ersättningslag.

Relation & Brand är ett företag som erbjuder tjänster och applikationer inom e-postmarknadsföring och e-distribution. Koncernen består av moderbolaget Relation & Brand AB (publ) med tre helägda dotterbolag. Koncernen har 18 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 18,2 MSEK. Styrelsen består av fyra personer. Upplysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

Roxi Stenhus erbjuder en helhetslösning för kunder som vill bygga stenhus. Koncernen består av moderbolaget Roxi Stenhus Gruppen AB (publ) och fyra helägda dotterbolag. Koncernen har 20 anställda. Bolaget har sitt säte i Trelleborg. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 58,5 MSEK. Styrelsen består av fem ledamöter. Bolagets upplysning kring ersättning till styrelse och ledande befattningshavare sker på individnivå samt per ersättningslag.

Vita Nova Ventures är ett ägarbolag som med aktivt ägande ska skapa värde i onoterade bolag. Bolagets strategi är att koncentrera portföljen till investeringar inom Life Science-sektorn, framförallt till humanmedicin. Koncernen består av moderbolaget Vita Nova Ventures och 6 dotterbolag. Koncernen har 60 anställda. Bolaget har sitt säte i Göteborg. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 102 MSEK. Styrelsen består av 4 ledamöter. Upplysningar om ersättningar till styrelse och VD sker ej på individnivå eller per ersättningslag.

Water Jet utvecklar, tillverkar och säljer maskiner och tillhörande reservdelar för vattenskärning. Bolaget har cirka 400 kunder i 38 länder. Koncernen består av moderbolaget Water Jet Sweden AB (publ) och ett dotterbolag som ägs till 94 %. Koncernen har 65 anställda. Bolaget har sitt säte i Ronneby. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 250 MSEK. Styrelsen består av fem ledamöter. Upplysning om ersättning till styrelse och VD lämnas ej på individnivå eller per ersättningslag.

Xtranets verksamhet bygger på att direkt eller indirekt genom dotterbolag driva konsultverksamhet och utveckling, marknadsföring och försäljning av produkter inom områdena datakommunikation, kundhanteringssystem, tjänstedistributionssystem samt idka därmed förenlig verksamhet. Koncernen består av moderbolag Xtracom AB (publ) (namnändrat till Xtranet Gruppen i Stockholm AB (publ) med åtta dotterbolag i Stockholm. Koncernen har 60 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 66,7 MSEK. Upplysning ges ej på individnivå eller per ersättningslag.

XRF Analyticals verksamhet består av utveckling, produktion och försäljning av programvaror för röntgenspektrometrar avsedda för analys och identifiering av oorganiska substanser. Bolaget XRF Analytical AB (publ) har inga dotterbolag. Bolaget har sex anställda och har sitt säte i Örsundsbro. Bolagets nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 0,1 MSEK. Styrelsen består av fem personer. Upplysning ges ej på individnivå eller per ersättningslag.

Noterade bolag

Academedias är verksamma inom utbildningsbranschen. Koncernen består av moderbolaget, 11 helägda dotterbolag och ett majoritetsägt dotterbolag. Koncernen har 700 anställda. Academedias har sitt säte i Göteborg. Nettoomsättningen för räkenskapsåret 2007 uppgick till 489 MSEK. Styrelsen består av åtta personer. Upplysningar ges på individnivå och är uppdelad på ersättningslag.

ACAP Invest är ett riskkapitalbolag med mål att genom aktivt ägande skapa hög avkastning till aktieägarna. Koncernen består av moderbolaget samt 30 dotterbolag. Koncernen har 525 anställda. Bolaget har sitt säte i Malmö. Nettoomsättningen för räkenskapsåret 2007 uppgick till 863,5 MSEK. Styrelsen består av fyra ledamöter. Upplysning sker på individnivå samt per ersättningslag.

Artimplant är ett biomaterialföretag med fokus på problemlösning inom ortopedisk och oralkirurgi. Koncernen består av moderbolaget och ett helägt dotterbolag vilka tillsammans har 26 anställda. Artimplant har sitt säte i Göteborg. Nettoomsättningen 2007 uppgick till 16,3 MSEK. Bolaget lämnar specificerade upplysningar på individnivå samt per ersättningslag.

Biolin ska genom sina två affärsområden, analysinstrument och dentala implantat, vara en engagerad och långsiktig ägare som ska skapa hög avkastning för aktieägarna. Koncernen består av moderbolaget samt sex dotterbolag. Koncernen har 59 anställda. Bolaget har sitt säte i Malmö. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 79,7 MSEK. Styrelsen består av sex personer. Upplysning sker på individnivå men ej per ersättningslag.

Catena är ett fastighetsbolag med fokus på fastigheter i handelsområden utanför stadskärnorna. Koncernen består av moderbolaget Catena AB (publ) och tre dotterbolag. Koncernen har 15 anställda. Bolaget har sitt säte i Göteborg. Koncernens nettoomsättning (hyresintäkter) för räkenskapsåret 2007 uppgick till 179,7 MSEK. Styrelsen består av åtta personer inklusive VD. Bolagets upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare är specificerad på individnivå och ersättningslag.

Concordia Maritime är ett internationellt tankrederi med ett antal av världens ledande energiföretag som kunder. Concordia Maritime har 16 dotterbolag. Koncernen har 166 anställda varav 5 är landsanställda. Bolaget har sitt säte i Göteborg. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 457 MSEK. Styrelsen består av tio ledamöter varav tre är arbetstagarrepresentanter. Bolagets upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare är specificerad på individnivå och per ersättningslag.

Digital Vision utvecklar och marknadsför produkter till utvalda delar av mediamarknaden. Koncernen består av moderbolaget och tre dotterbolag. Koncernen har 45 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 114,8 MSEK. Styrelsen består av 4 ledamöter. Upplysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

Elanders arbetar med och erbjuder sina kunder helhetslösningar inom infomedia. Koncernen har verksamhet över hela världen. Koncernen består av moderbolag samt 21 dotterbolag. Elanders har 1579 anställda. Bolaget har sitt säte i Göteborg. Nettoomsättningen 2007 uppgick till 2036 MSEK. Styrelsen består av sju personer. Elanders presenterar ersättning till ledande befattningshavare på individnivå samt per ersättningslag.

ElektronikGruppen är leverantörer av komponenter, system och produktionsutrustning till elektronikindustrin. Koncernen består av moderbolaget samt 19 dotterbolag. Koncernen har 359 anställda. Bolaget har sitt säte i Vällingby. Koncernens omsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 839 MSEK. Styrelsen består av sex ledamöter. Upplysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

Fastighets AB Balder är ett fastighetsbolag med fokus på kommersiella fastigheter i Stockholm, Göteborg och Malmö. Koncernen består av moderbolaget samt två dotterbolag. Moderbolaget har 66 anställda. Bolaget har sitt säte i Göteborg. Koncernens omsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 678 MSEK (hyresintäkter). Styrelsen består av fyra personer. Upplysning om ersättningar ges på individnivå och per ersättningslag.

Fingerprint utvecklar strömsnåla och kostnadseffektiva system för fingerverifiering. Koncernen består av moderbolaget samt ett helägt dotterbolag. Koncernen har 12 anställda och sitt säte i Göteborg. Nettoomsättningen för räkenskapsåret 2007 uppgick till 20,7 MSEK. Styrelsen består av tre personer. Upplysningar om ersättning till ledande befattningshavare görs på individnivå samt per ersättningslag.

Geveko är ett investmentbolag. Koncernen består av moderbolaget AB Geveko (publ) med 28 dotterbolag såväl svenska som utländska. Koncernen har 638 anställda varav 479 är anställda i utländska dotterbolag. Bolaget har sitt säte i Göteborg. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 1 079 MSEK. Styrelsen består av sju personer. Bolagets upplysning kring ersättning till ledande befattningshavare är specificerad på individnivå och per ersättningslag.

Intellecta är en nordisk koncern inom kommunikation och publicering med kontor och produktion i Sverige och Danmark. Koncernen består av moderbolaget samt 23 dotterbolag. Koncernen har 327 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Nettoomsättningen för räkenskapsåret 2007 uppgick till 463,3 MSEK. Styrelsen består av sju personer. Bolaget ger upplysning på individnivå samt per ersättningslag.

NovaCast utvecklar och marknadsför verktygsstommar för tillverkning av fordonskarosser samt programvaror för bättre och snabbare produktionsprocesser för den globala fordonsindustrin samt dess underleverantörer. Koncernen består av moderbolaget samt fem dotterbolag. Koncernen har 49 anställda. Moderbolagets säte

är Ronneby. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 65,8 MSEK. Styrelsen består av 6 personer. Uppllysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

Ortivus utvecklar och marknadsför IT-lösningar för patientinformation och beslutsstöd som räddar liv och effektiviserar sjukvården. Koncernen består av moderbolaget samt åtta dotterbolag. Koncernen har 157 anställda. Moderbolagets säte är Danderyd. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 162,4 MSEK. Styrelsen består av sju personer. Uppllysning ges på individnivå samt per ersättningslag. Även uppgifter för fd VD/styrelseledamot.

Sigma är ett konsultföretag inom IT & Management samt informationslogistik. Koncernen består av moderbolaget Sigma AB (publ) med 29 dotterbolag såväl svenska som utländska. Koncernen har 1 323 anställda. Moderbolaget har sitt säte i Malmö. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 1 375,5 MSEK. Styrelsen består av nio personer varav två är arbetstagarrepresentanter. Uppllysning ges på individnivå samt per ersättningslag.

Svedbergs utvecklar och marknadsför badrumsinredning med fokus på försäljning i Europa. Koncernen består av moderbolaget samt fyra dotterbolag. Koncernen har 283 anställda. Moderbolagets säte är Dalstorp. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 526,6 MSEK. Styrelsen består av sex personer. Uppllysning ges på individnivå men ej per ersättningslag.

Uniflex är ett bemanningsföretag specialiserat på industri- och lagerarbetare, kontorspersonal samt bygg- och anläggningsarbetare. Koncernen består av moderbolaget samt ett dotterbolag. Uniflex har 2019 anställda. Bolaget har sitt säte i Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 803,8 MSEK. Styrelsen består av fyra ledamöter. Uppllysning ges på individnivå men ej per ersättningslag.

Vitrolife utvecklar, producerar och marknadsför system för odling, hantering och förvaring av mänskliga celler, vävnader och organ utanför kroppen. Bolagets produkter finns i hela världen. Koncernen består av moderbolaget samt fem helägda dotterbolag. Koncernen har 126 anställda. Vitrolife har sitt säte i Kungsbacka. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2007 uppgick till 189 MSEK. Styrelsen består av fyra personer. Bolaget ger uppllysningar på individnivå samt per ersättningslag, informationen ges i löpande text.

Wedins skor & accessoarer är en ledande aktör inom segmentet skor och accessoarer med 179 butiker i Norden. Koncernen består av moderbolaget samt sju dotterbolag. Koncernen har 612 anställda. Moderbolagets säte är Stockholm. Koncernens nettoomsättning för räkenskapsåret 2006-09-01 – 2007-08-31 uppgick till 979,3 MSEK. Styrelsen består av sju personer. Uppllysning sker ej på individnivå eller per ersättningslag.